

Nasmijani Stuško

Broj 20 | Godina XVI | svibanj 2014.

List učenika Srednje turističko-ugostiteljske škole u Mostaru

AKTIVNOSTI

Srednja turističko-ugostiteljska škola u Mostaru slavi 60. rođendan

Kako se rodila i stasala moja Škola?

U Sarajevu održano međunarodno natjecanje iz turizma

Srebrna plaketa na Turističkoj tržnici

Škola završila još jedan zahtjevan projekt

Predstavljena knjiga *Tradicionalna hercegovačka jela i vina*

**Školo, sretan ti
60. rođendan!**

3. b KONOBARI

generacija 2013./2014.

Andrea Tole

Andrea Topić

Antonia Pločkinić

Antonio Anić

Danijel Pudar

Davor Jurić

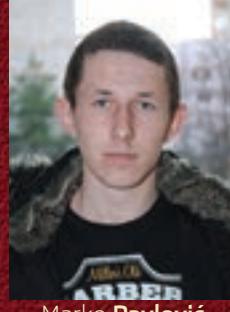
Ivan Krešić

Ivan Zubac

Krešimir Vučić

Marko Pavlović

Matej Puljić

Mateo Glavina

Mateo Sušac

Mateo Vrljić

Matteo Marijanović

Mile Galić

Pero Zelenika

Roberto Martinović

Sven Idrizović

Tomo Primorac

Toni Pavličević

Toni Tomislav Vasilj

razrednica Draženka Perić

Admir Šantić

Dženeta Novo

Filip Bule

Ivica Kulaš

Josip Gadže

Kristijan Kordić

Mate Kozina

razrednica
Antonija Škobić

UČENICI S POSEBNIM POTREBAMA

Dragi naši čitatelji!

Ovaj broj našega školskog lista ove godine izlazi u svečanom izdanju. Naime, imamo više razloga za slavlje – 60. rođendan naše škola koja je ujedno i najstarija škola ovakve vrste u Bosni i Hercegovini te jubilarni 20. broj Nasmijanog Stuška. Tu su također i članci o drugim uspjesima koje su naši učenici postigli na natjecanjima i u realizaciji drugih projekata predviđenih za učenike srednjih škola. Zatim donosimo članak o promociji knjige *Tradicionalna hercegovačka jela i vina* koju su u potpunosti uradili djelatnici naše škole, tekstove naših renomiranih gastrostručnjaka Veljka Barbierija i Jure Miličevića, kao i odlične tekstove iz oblasti struke, odnosno turizma i ugostiteljstva. Da se ove novine ne temelje samo na aktivnostima vezanim za našu školu, potvrđuju i ostale teme iz različitih oblasti, učenički radovi, tekstovi na stranim jezicima i naše zabavne stranice. Ove se novine rade za naše učenike i djelatnike, ali i za sve prijatelje naše škole koji iz njih mogu dosta toga naučiti i saznati.

Na kraju želim zahvaliti članovima Novinarske sekcije, kao i ostalim učenicima i kolegama koji su sudjelovali u kreiranju našeg lista i uložili svoje vrijeme i trud. ▀

Blanka Kolenda, prof.

Urednikova riječ

NASMIJANI STUŠKO

list učenika
Srednje turističko-ugostiteljske
škole u Mostaru
Ulica Stjepana Radića 3
88000 MOSTAR
Telefon/faks: +387 36 320 107
e-mail: nasmijanistusko@gmail.com

Glavna i odgovorna urednica:
Blanka Kolenda, prof.

Fotografije: Marin Knezović

Naklada: 450 primjeraka

Grafičko oblikovanje i tisk:
Fram-Ziral, Mostar

Uredništvo:

Mateja Miličević
Binela Turkić
Marija Vučić
Matea Zelenika
Doris Filjak
Dario Čakarić
Krešimir Sesar
Tomislav Zlomislić
Tony Šumanović
Inga Galić
Mira-Martina Pervan
Ružica Boras
Luka Čorić
Tamara Kovačević
Ivan Ćavar

Kao voditeljica Novinarske sekcije naše škole mogu primjetiti da je interes naših učenika za ovu sekciju iz godine u godinu sve veći. Posebice me veseli što se svake godine sekciji priključuju učenici prvih razreda koje zanima kako se to piše novinski članak i koje sve osobine mora imati pravi novinar. Novinarsku sekciju tako čine uglavnom učenici iz svih odjela, koji već sada gaje ljubav prema novinarstvu. Redovito se sastajemo i pripremamo materijale za naš školski list, a oni se pretvaraju u prave istraživače, bilježeći sva zbivanja u školi, gradu pa i šire. Uvijek me iznova iznenadi koliko ideja imaju i kako mogu biti kreativni.

Naravno, pozivamo i ostale učenike da se pridruže našoj sekciji jer tu mogu izmjenjivati iskustva i razvijati svoje interese i talente. ▀

Blanka Kolenda, prof.

Novinarska sekcija

Na međunarodnoj razini škola se etablirala među desetak europskih škola po rezultatima

Uvodna riječ ravnatelja

Ravnateljem Srednje turističko-ugostiteljske škole Perkanom Pervanom razgovarali smo o svim aktivnostima vezanim za našu školu, kao i planovima u budućnosti.

Srednja turističko-ugostiteljska škola Mostar ove godine slavi 60. rođendan. Kako se osjećate kao ravnatelj najstarije škole ovakve vrste u BiH?

Koji ravnatelj ne bi bio ponosan da je na čelu škole koja slavi svoj 60. rođendan. Sa zadovoljstvom ističem da je naša škola najstarija odgojno-obrazovna ustanova ovog tipa u BiH. 60 generacija, veleposlanika turističko-ugostiteljske struke izišlo je iz ove škole, mnogi od njih napravili su međunarodnu karijeru u ugostiteljstvu i turizmu, dok su neki, uključujući moju malenkost, ostali u školi prenositi svoje znanje generacijama koje dolaze. Kao profesor, zamjenik ravnatelja i ravnatelj Škole ove godine ispraćam 19. generaciju učenika i s velikim zadovoljstvom mogu kazati da se iz godine u godinu osjeća napredak u odgojno-obrazovnom procesu, a posebice u praktičnoj nastavi. Škola je uvela neke nove običaje u svoj odgojno-obrazovni proces poput otvaranja restorana koji radi u sastavu Škole.

Koje su ostale aktivnosti značajne u ovoj školskoj godini?

Škola ove godine izdaje 20. broj školskoga lista, izdali smo i nekoliko knjiga poezije, a ove godine i jedan znanstveno-stručni uradak pod nazivom *Tradicionalna hercegovačka jela i vina*. Škola isto tako prati daljnji razvoj učenika koji su završili kod nas te organizira razna usavršavanja, specijalizacije. Strategija razvoja škole zasniva se također na mladom kadru iz svojih redova, tako da većinu stručnih predmeta obavljaju najbolji učenici iz prethodnih generacija. Škola sudjeluje na svim natjecanjima koja se održavaju na razinama općine, grada, Županije, Federacije, države, a i

na međunarodnoj razini kada za to imamo financijske uvjete. S radošću mogu kazati da na svim ovim natjecanjima ostvarujemo zapažene rezultate, a na međunarodnoj razini škola se etablirala među desetak europskih škola po rezultatima.

Škola je izdala knjigu *Tradicionalna hercegovačka jela i vina*. Kako je knjiga prihvaćena u javnosti?

Naša stručna knjiga, koja je promovirana u studenom prošle godine, doživjela je izvanredne kritike, a knjiga je u vrlo brzom roku otišla na sve strane svijeta, po svim kontinentima, tako da se od nas očekuje i drugo izdanje. Knjigu su u potpunosti uradili djelatnici Škole, tako da je i to jedinstven primjer načina na koji se razbijaju stereotipi o mogućnostima jedne odgojno-obrazovne ustanove kada su u pitanju promoviranja vrijednosti naroda i običaja naše drage Hercegovine. Zapravo, ovom knjigom mi smo uputili jednu prigodnu poruku našim gospodarskim subjektima koji se bave turizmom i ugostiteljstvom da u budućnosti nude naša autohtona jela i vina velikom broju turista koji prolaze kroz hercegovačke turističke destinacije.

Kakvi su planovi Škole za budućnost?

Godinama se borimo da proširimo kapacitete škole i to nam je zapravo prioritet jer bismo s proširenjem kapaciteta škole uveli nova zanimanja kao što su nutricionist tehničar te pekar i mesar u trogodišnjem trajanju. Ova nova zanimanja su kompatibilna zanimanjima koja već postoje u ovoj školi i time bismo zatvorili jedan krug skupine zanimanja koja su neophodna u Hercegovini kao turističkoj destinaciji koja ima ogromne potencijale u budućnosti. Napominjem da ovih zanimanja nema na tržištu rada u Županiji. Na kraju želim sretan 60. rođendan našoj školi, a posebice puno uspjeha našim dragim maturantima. ■

Uredništvo

U Sarajevu održano međunarodno natjecanje srednjih turističko-ugostiteljskih škola iz turizma

Srebrna plaketa na Turističkoj tržnici

Za pripreme učenica za međunarodno natjecanje najviše su zaslužne prof. Tanja Ćavar iz ekonomске skupine predmeta i prof. Marijana Sopta koja je učenice pripremala za prezentaciju na engleskom jeziku

Učenice naše škole Dajana Jozić i Hele- na Sivrić oputovale su 5. svibnja u Sarajevo u pratinji ravnatelja Perkana Pervana i profesorice engleskog Jelene Bubaš na međunarodno natjecanje srednjih turističkih-ugostiteljskih škola iz turizma pod nazivom *Turistička tržnica*.

Domačin natjecanja bila je Srednja ugostiteljsko-turistička škola Sarajevo, a ovo je prva godina ovog natjecanja za koje se domaćini nadaju da će se ubuduće organizirati svake godine kako bi se ostvarili međunarodni kontakti među školama sa zajedničkim interesima. Na natjecanju su sudjelovale škole iz Srbije, Hrvatske, Crne Gore te Bosne i Hercegovine. Natjecanje je započelo u jutarnjim satima na otvorenom prostoru trga u samom središtu grada, a svih 16 timova dobitlo je svoj štand na kojem su predstavljali temu koju su sami izabrali. Natjecatelji su nudili turističku

destinaciju mesta iz kojeg dolaze, a oblik i temu su birali sami. Izabrane teme su mogле biti: gradski turizam, seoski, planinski, vjerski, lovni, zdravstveni, sportski, kulturni, gastronomski, elitni, obrazovni ili bilo koji drugi. Prezentacija nije smjela biti dulja od 15 minuta te je morala biti 50% na hrvatskom, a 50% na engleskom jeziku. Naš tim je izabrao temu „Vjerski turizam u Hercegovini“ u kojemu su predstavili Međugorje i katoličanstvo, Blagaj i islam, Žitomislić i pravoslavstvo te židovstvo. Kako bi posjetiteljima predstavili navedene destinacije i religije u što originalnijem i konkretnijem obliku, naše natjecateljice su obišle sva navedena mesta te su u razgovorima sa službenim osobama saznali zanimljive podatke i imale odličan odziv i pomoći u prikupljanu predmeta kojima se predstavljaju sve navedene religije i mesta koja su i uvrstile u prezentaciju.

Naša škola je na kraju osvojila odlično drugo mjesto i srebrnu plaketu, dok je najboljom proglašena Srednja škola iz Leskovca s temom „Leskovački rošttilj“.

Tijekom cijelog dana natjecanja naše su učenice animirale i očigledno oduševile prolaznike koji su ih u „Mišljenju prolaznika“ ocijenili kao treće po zanimljivosti i prezentaciji. Očekivano, Sarajlije su najvećim brojem glasova izabrali domaćine kao najbolje.

Kao najveću zanimljivost i posebnost ovog natjecanja priuštila nam je ekipa turanske nacionalne televizije koja je od svih 16 standova izabrala štand naše škole kao najoriginalniji i snimila ga kako bi ga predstavili kao dio dokumentarnog filma koji su snimali o Bosni i Hercegovini, a koji će se prikazivati na raznim festivalima te na BHT-u.

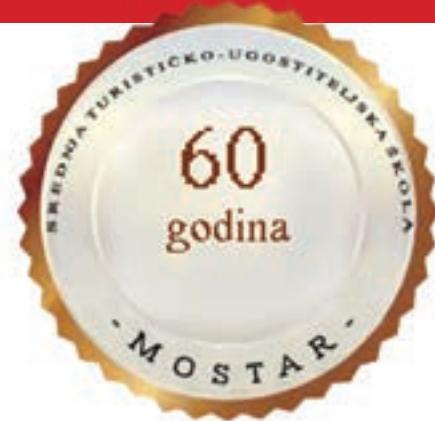
Škola zahvaljuje svim osobama i institucijama koje su na bilo koji način pomogle da se ovako uspješno predstavimo na međunarodnom natjecanju, a posebice zahvaljuje Fortuni Mostar, Manastiru Žitomislić, Židovskoj općini Mostar te predstvincima Islamske zajednice u Blagaju. ▀

Jelena Bubaš, prof.

Broj 20 | svibanj 2014.

Srednja turističko-ugostiteljska škola u Mostaru slavi 60. rođendan

Kako se rodila i stasala moja Škola?

Uvidjevši potrebe za stručnim ugostiteljskim kadrom, Ugostiteljska komora NR BiH 1952. godine donosi plan o osnivanju prve ugostiteljske škole u Bosni i Hercegovini. Temeljito načinjen plan s prijedlogom za osnivanje škole Komora upućuje Prosvjetnomu savjetu i ostalim mjerodavnim republičkim tijelima. Planirano mjesto rođenja škole bio je grad Mostar. Budući da kod nadležnih republičkih tijela nije bilo potrebnoga sluha za tu ideju, plan je završio neuspješno – rođenja neće biti.

Komora, nezadovoljna takvom odlukom, za pomoć se obraća Ugostiteljskoj komori NR Hrvatske koja joj, sporazumno s Ugostiteljskom školom u Dubrovniku, svesrdno priskače u pomoć. Zahvaljujući upravo toj susretljivosti iz NR Hrvatske, Narodni odbor Gradske skupštine u Trebinju daje sglasnost da se u hotelu Leotar u njihovom gradu osnuje Stručna ugostiteljska škola

intendantskoga tipa. Rješenjem Ugostiteljske komore NR BiH broj 7656 Škola je rođena u Trebinju 8. listopada 1953. godine kao prva škola te struke u BiH (opširnije u monografiji Škole).

S radom je otpočela 19. 10. 1953. godine. Za prvoga direktora postavljen je Bogdanović S. Konstantin, učitelj u penziji iz Beograda. U prvi se razred prijavilo 77 učenika. Svi su se upisali, ali radi nedostatka smještajnoga prostora 21 učenik je upućen u dubrovačku školu. Matična se škola obvezala do iduće školske godine osigurati potrebne prostorije za povratak svojih učenika iz Dubrovnika. Sačuvani ljetopisi bilježe da su prvi naraštaji (1953./54., 1954./55. i 1955./56.) radili po dvogodišnjem nastavnom planu i programu, a da je od početka školske 1956./57. godine školovanje produženo na tri godine.

U rujnu 1954. godine Škola se odlukom Ugostiteljske komore NR BiH preseljava iz Trebinja u Mostar. Školska zgrada nalazila se tik uz hotel Mostar pa je hotel koristila kao školske radionice, a izvan glavne turističke sezone i kao đački internat. Budući da internat nije mogao prihvatići sve učenike, dio njih smješten je u Đački dom. Boreći se za svoj opstanak, Škola je prolazila kroz mnoga krizna vremena. Osim problema zbog nedostatka smještajnoga prostora, što i dan-danas proživljava, pratili su je i finansijski kao i kadrovske problemi. Usprkos svim tim nedaćama uspjela se othrvati, bez

Nekad i sad

prekida rada preživjeti višegodišnji vihor rata i nakon svojih 60 godina života zasjati punim sjajem. Mišljenja sam da su, i pored laskave titule, najveću žrtvu podnijeli direktori/ravnatelji koji su njome kroz sve te bure i oluje kormilarili. Iz zahvalnosti za doživljeni 60. rođendan Škole, prisjetimo se njihovih imena. Prema zapisima iz sačuvanih školskih ljetopisa to su:

Bogdanović S. Konstantin (1953. – 1954.), Burić Ante (v.d. 1954.), Bašić Filip (1954. – 1955.), Simić Novica (1955. – 1972.), Bukvić Marica, (1972. – 1981.) Erceg Vojislav (1981. -1988.), Luketa Nedo (1989. – 1992.), Bago Slavo (1992. – 2002.). Bago kao prvu direktoricu navodi Biseru Duračković o čemu nismo našli pisanih tragova.

Od 1. rujna 2002. godine Školu vodi

gospodin Perkan Pervan, profesor i dugo-godišnji pomoćnik svoga prethodnika. Bez imalo pretjerivanja mogu kazati da Škola svoju renesansu doživljava upravo u vremenu njegovoga stolovanja. Zahvaljujući istinskim prijateljima, koji se na prste jedne ruke izbrojiti mogu, vizonarski je Školu podigao iz pepela. Veliki broj nas svjedoci smo teškoća u iznalaženju prostora u kojem danas proslavljamo 60. rođendan. Zahvaljujući njegovim menadžerskim sposobnostima i vezama, iz toga ruševnog stanja izrasle su ove naše školske učionice i radionice koje su danas na ponos i diku svima nama i na dobrobit cijeloj zajednici. Uvjereni da je naš kormilar na dobromu kursu, nadamo se novim pothvatima. ▀

Jure Filipović

NASMIJANI STUŠKO | List učenika Srednje turističko-ugostiteljske škole u Mostaru

Školski list koji izlazi u kontinuitetu skoro 16 godina

20. jubilaj našega Nasmijan

Počelo je to tako davno, još u prošlome stoljeću, prije pravno 15,5 godina. Naša škola radila je kao podstanar u Osnovnoj školi A. B. Šimića. Teorijska nastava izvodila se samo u jednoj (popodnevnoj) smjeni, a učenici su praktičnu nastavu imali na osam adresa. Na početku prvog polugodišta šk. 1998./1999. pozvao me tadašnji ravnatelj Slavo Bago i izrazio želju da pokrenemo školski list. Budući da sam imao iskustvo profesionalnog rada u novinarstvu, nije bilo problema te vrste, ali je bilo bezbroj drugih problema. Nije bilo ni novinarske sekcije ni pisac-eg stroja, a o računalu ili internetu se nije moglo ni saznati. Određen je i rok za izlazak prvog broja, a ideja ravnatelja Bage bila je: list treba izlaziti uoči Božića i Uskrsa.

I – krenulo je. Trebalo je prvo pronaći onoga tko će nam vršiti tehničku pripremu za tiskanje lista (slog i prijelom), a onda onoga tko će tiskati, dogovoriti cijenu i sve druge pojedinosti. Da bi se list mogao tiskati, treba ga osmislići, pripremiti, dati mu ime, imenovati uredništvo, napraviti koncepciju... Za ime lista predložio sam STUŠKO (kratica imena naše škole plus dodatak KO), a ravnatelj je dodao: Nasmijani.

Do izlaska prvog broja ostalo je tek dva mjeseca. Učeničke literarne mogućnosti sam dobro poznavao pa nije bilo teško reći njihova zaduženja. Svi njihovi radovi bili su u rukopisu pa ih je sve trebalo pretipkati (na mojoj mehaničkoj „biserki“, lektorirati, korigirati, rasporediti, po mogućnosti ilustrirati... Zanimljivo je da u prvom broju lista nije bilo niti jednog priloga naših profesora (osim urednikovih, naravno). Ipak, Nasmijani STUŠKO je izšao 15. prosinca 1998. Predstavljen je u katedralnoj dvorani uz dobro osmišljen program. Sve nazočne tada je pozdravio ravnatelj Slavo Bago, a potom je riječ dobio glavni urednik. Između ostalog rekao sam: ... Od postanka Srednje turističko-ugostiteljske škole do danas prošli su mnogi naraštaji. Ova je škola imala i dvostruko više učenika nego danas. Imali smo i svoju školsku zgradu i

rni broj og Štuška

svoj školski hotel i sve optimalne uvjete, solidnu materijalnu osnovu... Ali tek sad, u nezavidnim uvjetima rada i neposredno nakon rata, naša škola prvi put u svojoj povijesti tiska list. Kad se hoće, sve se može, kaže narodna mudrost... (Naknadno smo doznali da je izišao jedan broj školskog lista *Cvijet mladosti* u studenome 1974. god., a navod je uzet iz teksta o Nasmijanom Stušku, objavljenog u *Crkvi na Kamenu* u veljači 1999.).

List je izvanredno primljen od svih koji su ga imali priliku imati u rukama. O listu i školskoj priredbi opširnije tekstove donijeli su *Crkva na Kamenu* (veljača 1999.) i *Slobodna BiH, Večernji list, Dnevni list...*.

Od rubrika u Stušku najstalnija i najopširnija je *Raspjevane strane*. U svakom broju do sada ima veliki broj učeničkih pjesama. Godine 2003. došli smo na ideju da bi valjalo napraviti izbor najboljih objavljenih pjesama u Stušku. Za petu obljetnicu izlaska našega lista tiskali smo *Lirske pupoljke*, u koje je ušlo 115 pjesama od oko 500 ukupno objavljenih. Interesantno je da je od 58 zastupljenih autora, samo 10 učenika i 48 učenica. *Lirske pupoljke* su ujedno i prva knjiga u novoosnovanoj Biblioteci Nasmijanog Stuška. Druga i treća knjiga u toj biblioteci su zbirke pjesama naših tadašnjih učenica: *Kroz dalekozor* Tanje Raič i *Divlja ruža* Slavice Crnjac. Četvrta knjiga u toj ediciji je monografija *50 godina Turističko-ugostiteljske škole u Mostaru*.

I tako naš Nasmijani STUŠKO izlazi u kontinuitetu već skoro 16 godina i iz godine u godinu je sve bolji i sadržajniji, za što je zasluzeno novo uredništvo i Novinarska sekcija. Na kraju želim iz svega srca čestitati 20. jubilarni broj našega omiljenog lista i uputiti iskrene čestitke svima onima koji su na bilo koji način doprinijeli njegovoj kvaliteti uz prigodan aforizam velikog Goethea: Želja i ljubav su krila za velika djela. ■

Stjepan Galić, prof.

Srednja turističko-ugostiteljska škola Mostar završila još jedan zahtjevan projekt

Predstavljena knjiga ***Tradicionalna hercegovačka jela i vina***

Među uzvanicima je vladalo oduševljenje ponudom 70-ak pripremljenih autohtonih hercegovačkih jela čiji se recepti nalaze u knjizi, kao i ponudom domaćih vina

Nakon pune tri godine mukotrpнog rada i truda djelatnika naše škole knjiga *Tradicionalna hercegovačka jela i vina* napokon je ugledala svjetlo dana. Budуći da je i prije izlaska knjige vladala velika zainteresiranost, knjiga je u studenom prošle godine predstavljena u prepunom školskom restoranu Europa, klubu Didaktik. Među uzvanicima je vladalo oduševljenje ponudom 70-ak pripremljenih autohtonih hercegovačkih jela čiji se recepti nalaze u knjizi, kao i ponudom domaćih vina. Kažu da Mostar ne pamti ovakav dogаđaj jer su se na hercegovačkom stolu nalazila pripremljena jela koja su pomalo otišla u zaborav ili ih se rijetko može pronaći po restoranima. Da se uz dobru kapljicu i domaću hranu uživa u dobroj glazbi pobrinuo se KUD *Herceg*

Stjepan, a sam događaj je medijski jako dobro popraćen.

O knjizi su govorili glavni inicijator ovog projekta i ravnatelj naše škole Perkan Pervan, jedna od recenzentica knjige Marica Bukvić i suautori Ivona Bevanda i Damir Primorac. Svi predstavljači su se složili da će jedna ovakva knjiga svakako doprinijeti afirmaciji turističko-ugostiteljske struke u Hercegovini i šire te promovirati Hercegovinu kao poželjnu destinaciju koja nudi vrhunsku gastronomiju i odlična vina. Također je naglašeno da

nitko do sada nije na ovako sveobuhvatan način prezentirao hercegovačku kuhinju kao što je to učinjeno u ovoj knjizi.

Ravnatelj Pervan je istaknuo da je osnovni motiv za pisanje ovakve knjige bio otrgnuti iz zaborava svu ljepotu i kvalitetu hercegovačkih tradicionalnih jela i vina te da je knjiga namijenjena svim kućanstvima, ugostiteljskim objektima, a napose gostima i turistima koji žele upoznati hercegovačku gastrokulturu. ▀

Blanka Kolenda, prof.

Cesar Ritz

ime koje
simbolizira
hotelski luksuz

Dana 23. veljače 1850. rođen je jedan od najpoznatijih svjetskih hotelijera u povijesti, čije je ime *Ritz*. Ono samo po sebi simbolizira luksuz. Rodio se u malom mjestu Niederwald, u središnjoj Švicarskoj, okruženog visokim Alpama.

Roditelji Cesara imali su trinaestero djece, a kako su bili siromašni, mali Cesar morao je vrlo mlad sudjelovati u raznim poslovima. S 15 godina počeo je raditi u jednom hotelu, „kao naučnik“. Dakako da je isprva radio kao vratar pa poslužitelj, a radio je i druge poslove. Radio i učio. Za nekoliko godina postao je direktor hotelskog restorana. Nešto kasnije dobio je na upravljanje Grand Hotel, u gradu Lucerneu. Bio je vrlo cijenjen jer je imao načelo: gost je uvijek u pravu. Kad bi gost uputio bilo kakav prigovor o jelu, smjesta bi mu bilo zamijenjeno novim, bez postavljanja ikakvih pitanja.

Važna stvar za Ritzovu karijeru bila je njegova suradnja s poznatim kuharom Augusteom Escoffierom, kojeg se smatra jednim od najutjecajnijih u povijesti francuske kuhinje. Zajedno su otvorili restoran u Baden-Badenu, a kasnije su pozvani u London – da vode slavni hotel Savoy. Prekretnicu je Cesar napravio kad je otvorio vlastiti hotel 1898. godine. Bio je slavni Hotel Ritz u Parizu, koji je i do danas ostao poznat kao jedan od najboljih na svijetu. U tom hotelu godinama je boravila i slavna Coco Chanel. Bio je to prvi hotel u kojem je svaka soba imala kupaonicu, struju i telefon.

Nakon Pariza Ritz je otvorio hotel u Londonu, a zatim u Madridu, inspiriran željom španjolskog kralja da Madrid dobije hotel još luksuzniji od pariškog *Ritza*.

Cesar Ritz umro je u 68. godini u rodnoj Švicarskoj, a pokopan je u rodnome mjestu - malenom Niederwaldu. ■

Vaš Jure Miličević

Razmišljanja Veljka Barbierija o hercegovačkoj gastronomiji

Neispričana priča

Prof. Veljko Barbieri (Split, 1950.) poznati je hrvatski gastronomski stručnjak i priznati hrvatski književnik. Piše novele, putopise, kratke priče i pjesme. Objavio je 20 književnih djela. Dobitnik je godišnje nagrade za književnost i umjetnost Matrice hrvatske 2006. Uvršten je u antologiju hrvatskih putopisa od 16. st. do danas i antologiju hrvatske kratke priče. Voditelj je TV serije Jelovnici izgubljenog vremena. U travnju 2014. od njega smo dobili tekst **PRIČA O HERCEGOVAČKOJ GASTRONOMIJI**. Priča ima gotovo šest stranica, a završava rečenicom: „U nemogućnosti da nazočim Vašoj manifestaciji, od srca Veljko Barbieri, u Makarskoj 2. travnja 2014.“

Za ovu priču vjerojatno ga je inspirirala naša knjiga *Tradicionalna hercegovačka jela i vina*, objavljena prošle godine. Žao nam je što gosp. Barbieri neće biti na našoj proslavi Dana škole. Nažalost, u ovom jubilarnom broju Nasmijanog STUŠKA zbog ograničenog prostora nismo u mogućnosti objaviti cijelu priču, nego samo neke dijelove.

Evo ulomaka iz Barbierijeve teksta *Priča o hercegovačkoj gastronomiji*:

„U svojoj dugoj povijesti Hercegovina je bila čas središnjo, čas rubno područje, mjesto susreta i sukoba domaćih i došlačkih civilizacija, vjere i utjecaja. Od prvih ilirskih ognjišta, preko bogate antičke i rimske kuhinje koja je već poznavala osnove hercegovačke kulinarske alate poput gradela, kotluše i peke, preko i danas dominantne hrvatske i suvremene kuhinje u kojoj se krije i poneki osmanski naglasak. Ona se stoga otkriva kao prostor spajanje i razdvajanja. Njezina je kuhinja otud nježna i suvremena, a onda opet arhaična i tvrda, profinjena, ali ponekad i zastarjela u modernom kulinarskom smislu. Ipak, kroz sve njezine mijene i epohe, ta kuhinja ute-meljena na raznolikostima, samo naizgled oskudna, svojom izvornom jednostavnosću pruža mogućnost da u već izabranom opet izaberemo ono što je najizvornije...“

Možda je Hercegovcima najdraža

gastronomска molitva posvećena bijlu, predvođenom od davnina slavljenim kukama, pupoljcima koji danas doslovce obilježavaju njezinu kuhinju, potom divljem zelju, škripavcu, kupusu slatkom ili kiselom, poriluku ili prasi kako je nazivaju Hercegovci, blitvi, lobodi i špinatu i njezinom kulinarskom okružju legendarnoj i nezamjenjivoj raštici i njezinim mladim izdancima – bresunicama, botaničkim mljenicima mitova o postanku Hercegovine i njezinih najstarijih rodova. Potom ona osluškuje bajke o starim žitaricama s njezinih polja, poput sira koji je jednom po cijelom Sredozemlju zamjenjivao kukuruz, o geršlu ili ječmu i sočivici ili leći i slanutku...“

Posebna je priča o hercegovačkom žitu i hercegovačkom kruhu. Neprikosnovenom vladaru svakog stola i svake obitelji, jelu hrvatskih hercegovačkih hercega, kraljeva i siromaha. No, bilo da je pripremljen od crnog, nekad neprosijanog pšeničnog brašna i zimice, mljevenog na ručnom žrvnju, bijelog, ili onog od miješanog brašna, bilo da je pečen pod pekom ili u pećnici, bez

pšenice i kruha ne može se zamisliti nijedna trpeza, nijedan blagovaonik, nijedna svetkovina...“

No, Hercegovina progovara i kroz svoja izvorna jela od peradi, posebno domaće kokoši, pilića i nadasve cijenjenog pijevca, pivca i kopuna. Pa dok je ostatak velikog svijeta zaboravio njihov okus, Hercegovina nije. Onaj tako prepoznatljiv slatkasto-masni okus jela od ove ekološki prehranjene peradi još jednog gesla hercegovačke kuhi-nje... No, osim ove omiljene peradi nađe se u njezinim drvenim kokošincima i pataka i gusaka, najčešće purana...“

A onda, pri kraju niza, grožđe, još jedan simbol hercegovačke zemlje vinograda i vinskih podruma. Kao suncem zasajena zlatna *žilavka* i tamna, kao hercegovačka snažna krv, crvena *blatina*. To je od pam-tivijeka piće ilirskih vladara, rimskih veterana, hercega, hrvatskih kraljeva, vojvoda i osmanskih begova, koji su ispijajući svoje ukrašene pehare uživali u čupteru, slavnoj slastici od mošta zlatne *žilavke*, prokuhanog s brašnom i šećerom i orasima...“

Veljko Barbieri

Održan 3. sajam srednjih škola grada Mostara

Naši učenici u ulozi istraživača

Sajam srednjih škola grada Mostara je projekt koji se održava već treću godinu u Mostaru. Ministarstvo prosvjete, znanosti, kulture i športa HNZ-a, Grad Mostar i Misija OEŠ-a u BiH i ove su godine bili organizatori Sajma čiji su osnovni ciljevi promoviranje suradnje, komunikacije i tolerancije u gradu Mostaru te realiziranje i predstavljanje javnosti zajedničkih aktivnosti profesora i učenika srednjih škola. Sajam se održao u suradnji s ravnateljima osnovnih i srednjih škola, učenicima, Zavodom za školstvo, Pedagoškim zavodom i nevladinim organizacijama. Cilj Sajma srednjih škola grada Mostara bio je izrada razglednice grada Mostara. Naša škola suradivala je s Poljoprivredno-tehničnom i Ekonomsko-ugostiteljsko-turističkom školom. Profesori koji su pratili rad svojih učenika bili su: Robert Buhić, Elvira Šendro i Alma Hadžimahović. Iz naše škole sudjelovala su četiri učenika: Martina Petrić, Stefan Delić, Ivana Anić i Dijana Pinjuh. Naša tema bila je GASTRONOMIJA koju smo istraživali sedam dana i u tom smo vremenu obišli mnoge

turističko-ugostiteljske objekte (hotele, motele, pansione, restorane, pizzerije, cafe barove i konobe). Na kraju istraživačkog rada morali smo izraditi portfolio s ciljem da prikažemo tradicionalna jela grada Mostara koja se pripremaju u skoro svim ugostiteljskim objektima. U okviru naše teme istražili smo tradicionalna hercegovačka jela. Ovu temu su obradili učenici koji su istraživali na terenu i gdje su u komunikaciji s osobljem ugostiteljskih objekata

saznali što grad Mostar nudi turistima. Sva naša istraživanja smo prikazali u obliku sunca koji s jedne strane simbolizira kotač koji svojom energijom pokreće.

Naša škola se također predstavila štandom koji je bio dosta atraktivan jer su naši učenici obučeni u uniforme davali informacije o Školi učenicima osmih razreda i njihovim roditeljima, a na stolu su se nalazila i neka pripremljena jela. ▀

Ivana Anić, 3. a

Učenici i nastavnici Srednje turističko-ugostiteljske škole na mostarskom Sajmu gospodarstva

Nastavnici za nijansu bolji od učenika

Učenici i nastavnici Srednje turističko-ugostiteljske škole i ove su godine već tradicionalno odmjerili snage u pripremanju jela i pića na gastroštandu mostarskog Sajma gospodarstva. U flambiranju krušaka natjecali su se nastavnici Antonija Škobić i Damir Primorac protiv učenika Drage Bakovića i Marije Tomić. U pripremi tartar bifteka natjecali su se nastavnik Damir Primorac i učenik Danijel Pudar, dok su u pripremanju krvavica s kiselim kupusom i geršlom sudjelovali učenici Josipa Raič i Dario Čakarić protiv nastavnika Miroslava Kujundžića. Osim ovih ukusnih jela pripremali su se dugi i kratki kokteli koje su spravljali nastavnik Vlado Jurić i učenik Toni Pavličević.

Žiri u sastavu Perkan Pervan, Julineta Jurić, Tanja Ćavar i Maja Martina Barbarić imao je težak posao u odabiru pobjednika, ali je na kraju ipak prevladalo iskustvo i za nijansu su pobjedili nastavnici naše škole. Gastroštand je opet privukao veliku pozornost posjetitelja Sajma koji su sva pripremljena jela i pića mogli kušati. ▀

Tanja Ćavar, prof.

U našoj školi održano županijsko natjecanje pod nazivom *Dan živih oglasa*

Originalne i duhovite reklame

Županijsko natjecanje pod nazivom *Dan živih oglasa* održano je 10. travnja 2014. u sportskoj dvorani Srednje turističko-ugostiteljske škole u Mostaru. Ciljna skupina natjecanja bili su maturanti srednjih škola. Zadatak je bio osmislit

predstavljanje proizvoda ili usluga zanimljivom promidžbenom porukom. Ono po čemu su se bodovalе reklame i napisljetu pobjedivale jesu: inovativnost, kreativnost, zanimljivi i zvučni slogan, poruka dotične reklame te sam način

prezentacije. Promidžbena poruka treba budućeg kupca provesti kroz četiri faze tzv. AIDA modela: privući pozornost – Attention, zainteresirati – Interest, stvoriti želju za kupnjom – Desire, dovesti do kupnje – Action.

Našu školu predstavljali su učenici 4. a razreda, i to: Dajana Jozić, Anamarija Kunštek, Marija Moro, Dragana Zovko, Anna-Mari Ezgeta, Stefan Delić, Marija Jurković, Boris Šunjić, Marko Tomić, Mateo Drinovac i Andela Milićević. Zadovoljni smo izvedbom naših učenika koji nisu nažalost pobijedili, ali su zato ostavili snažan dojam na žiri zbog svoje originalnosti i inovativnosti. Prvo mjesto osvojila je Srednja škola Stolac koja je u svojoj pobjedničkoj reklami prezentirala slušni aparat. Žiri su osvojili duhovitošću, originalnošću i napisljetu sloganom "Sluško".

Mi smo se predstavili trima reklamama pod nazivom: "Mamurostop", "Smrdušan" i "Ljepotkus". Ova godina prošla je bez nagrada, ali smo sigurni da ćemo sljedeće godine biti još inovativniji, originalniji i naravno da ćemo osvojiti nagradu. ▀

Dajana Jozić, 4. a

Izlet u Žitomislić i Blagaj

U mjesecu travnju 2014. jedan je četvrtak proveden u potpunosti na drukčiji način. U pozitivnom smislu, naravno. Dana 25. 4. 2014. profesor Jure Filipović i profesorica Tanja Ćavar poveli su mene i moju kolegicu Dajantu Jozić na jedan kraći izlet. Cilj ovog izleta bio je što bolje se pripremiti za natjecanje srednjih turističko-ugostiteljskih škola u Sarajevu. Budući da smo se odlučili za temu vjerskog turizma, zaputili smo se na naše malo studijsko putovanje kako bismo uistinu i doživjeli turističke atrakcije koje ćemo predstavljati na natjecanju. Posjetili smo Manastir u Žitomisliću te Blagaj, nedaleko od Mostara. Nitko od nas nije očekivao da ćemo vidjeti takve ljepote koje su nas oduševile. Manastir je prelijep sakralni objekt koji se ne može opisati riječima. Cijela unutrašnjost objekta je oslikana prelijepim freskama i slikama pravoslavnih svetaca. Naš ljubazni domaćin je bio svećenik Konstantin koji je neumorno odgovarao na naša pitanja. Nakon što smo obišli crkvu u Žitomisliću i njezinu okolicu koja je svojom ljepotom još više dočarala posebnost tog objekta, krenuli smo prema Blagaju. Opet smo ostali bez daha. Izvor rijeke Bune, iz kojeg kao da i sama tekija izvire, je spektakularan prizor. Međutim, osim svih ljepota koje su nas okruživale, sretnjivost ljudi koji su nas primili i pružili srdačnu dobrodošlicu je nešto što se ne može opisati riječima. To treba doživjeti. ▀

Helena Sivrić, 3. a

Obilazak turističkih destinacija uoči natjecanja

Učenice Dajana Jozić i Helena Sivrić s prof. Jurom Filipovićem

Broj 204. svibanj 2014.

Učenici STUŠ-a

na natjecanju iz pravosuđa

U Gimnaziji Mostar održano je treće po redu natjecanje o poznavanju pravosudnog sustava u BiH. U natjecanju je sudjelovalo više od 100 učenika iz raznih škola i mjesta kao što su Mostar, Posušje, Široki Brijeg, Čitluk i Stolac. Članovi žirija bili su član Udruženja sudaca BiH Elis Sultanić, predsjednik Općinskog suda u Konjicu te sutkinja Općinskog suda u Mostaru Ramiza Karadža. "Cijenimo što su mladi izdvojili svoje vrijeme da uče o pravosudnom sustavu iako to nije dio nastavnog plana i programa", kazala je u uvodnom govoru gospoda Karadža.

Iz naše škole u natjecanju je sudjelovalo šest timova (u svakom timu po tri učenika). Učenici koji su sudjelovali su: Ines Rajić, Toni Buntić, Vedran Raič, Karlo Rajić, Mateja Miličević, Božana Marić, Ivana Anić, Ante Dugandžić, Ivan Ćavar, Stefan Delić, Martina Petrić, Dajana Drljo, Dijana Mijić, Ana Vidić, Dragana Zovko, Adrijana Marić, Anamarija Kunštek i Martina Kvesić. Nažalost, nijedan od timova naše škole nije prošao dalje. U drugi krug prošlo je osam timova s maksimalnim brojem bodova koji su se natjecali za prolazak na državno natjecanje. Pobjedio je tim iz Gimnazije fra Grge Martića, a pobjednici su bili nagrađeni tabletima Prestigio. ▀

Mateja Miličević, 2. c

Projekt Civitas

Civitas je organizacija koja se bavi rješavanjem problema u gradu i državi, a naša škola svake godine sudjeluje u tom projektu. Civitas je dobar način za upoznavanje i druženje, a svakako se mnogo toga može naučiti iz tema koje predstavljaju učenici drugih škola. Ove godine škola je obrađivala temu MITO I KORUPCIJA, a u projektu su sudjelovali sljedeći učenici: Doris Filjak, Marija Vučić, Ivana Čosić, Nina Šimić, Ines Rajić, Danijela Buntić, Marko Ćavar, Karlo Ćule, Matea Zelenika, Ana Cvitković, Ana Vidić, Zoran Buntić, Binela Turkić, Josipa Leko, Mateja Miličević, Božana Marić i Marijana Dujmović.

Učenici su pokazali svoj trud na natjecanju koje je održano 28. travnja 2014. u prostorijama Centra za kulturu. Natjecanje je proteklo u najboljem redu, a naša škola je dobila nagradu za najpraktičniji tim. ▀

Doris Filjak, Nina Šimić i Ana Cvitković

Nagrada za najpraktičniji tim

Učenici naše škole sudjelovali u projektu
Volontiraj kreditiraj

Razvoj mladog volonterizma u Mostaru

Volontiraj kreditiraj je projekt koji je posvećen srednjoškolcima s prostora cijele Bosne i Hercegovine. Glavni cilj projekta je jačanje kapaciteta mlađih kako bi bili u mogućnosti preuzeti odgovornost za svoju profesionalnu budućnost, razvoj lokalne zajednice, ali i poboljšanje statusa mlađih u cjelini. Podciljevi ovog projekta jesu i uspostavljanje kontakta između sadašnjih i budućih profesionalaca te učenika i lokalne zajednice kako bi učenici mogli promovirati solidarnost i volonterizam kao trajne vrijednosti u zajedničkom radu. Projekt Volontiraj kreditiraj došao je u našu školu početkom veljače. U projektu su sudjelovali odabrani učenici naše škole iz 2., 3. i 4. razreda. Naši učenici su posjetili neke ustanove kao što su Ministarstvo prosvjete, hotel Ero i hotel Bevanda te proveli jedan radni dan s njihovim uposlenicima. Sljedeći projekt koji je došao u našu školu je projekt *Razvoj mladog volonterizma u Mostaru*. Volonteri koji su nas odabrali za tu sekciju učili su nas kako je timski rad jedan veliki plus

Misa za mostarske maturante

Biskup Mostarsko-duvanjske i Trebinjsko-mrkanske biskupije dr. Ratko Perić predvodio je u mostarskoj prvostolnici, Katedrali Blažene Djevice Marije - Majke Crkve, po prvi put skupnu sv. misu za mostarske maturante. Misu i prigodnu propovijed organizirali su biskupijski vikar za mlade don Mladen Šutalo i župnik don Luka Pavlović te Davor Berezovski i tajnik don Tomislav Ljuban, a biskup Perić na slikovit i živopisan način približio mladima važnost njihove mature i budućeg životnog puta. Biskup Perić je posebice pozvao mlađe na poniznost i vjeru u Boga koji ih prati na njihovu životnom putu te zahvalio svim profesorima i roditeljima na njihovoj žrtvi i „zrncu“ znanja koje su prenijeli na ove nove mlađe generacije te im zaželio puno životnog uspjeha i osobne sreće. Na misi su sudjelovali maturanti iz 12 škola koji nastavu izvode po hrvatskom nastavnom planu i program u Mostaru, uz svoje naставnike, razrednike, ravnatelje i vjeroučitelje.

Z. Zekić

te su nas naučili raditi u skupinama. Kroz tu sekciju prošli smo kroz mnoge radionice i kroz njih smo mogli vidjeti kakve su naše osobine i naši karakteri. Volonteri su nas pripremali za uličnu akciju. Kako naša škola ima Odjel djece s posebnim potrebama odlučili smo se za tu temu. Prikupili smo materijal i odlučili zajedno s njima praviti čestitke. Dosta ljudi je prihvatio naš rad i odazvalo se na kupnju tih čestitki, kao i mnogi profesori kojima ovim putem zahvaljujemo na tome, kao i na podršci koju su nam pružili. Uz sav taj dobar odziv i dobre reakcije ljudi ništa se ne može mjeriti s osmijehom te djece i radošću koju su nam pružili tijekom rada. Uz sve pohvale, najveća pohvala nam je bio njihov osmijeh i njihovo posebno vrijeme koje su odvojili za nas. ■

Marija Vučić i Ivana Čosić, 2. a

Učenici na proslavi 22. obljetnice HVO-a

Uhrvatskom domu hercega Stjepana Kosače 4. travnja je proslavljena 22. obljetnica Hrvatskog vijeća obrane i 9. obljetnica 1. pješačke (gardijske) pukovnije Oružanih snaga BiH.

Po prvi put ovakvoj su svečanosti nazočili i učenici mostarskih osnovnih i srednjih škola te studenti Sveučilišta u Mostaru. Tako su i učenici naše škole bili na svečanosti.

Predsjednik Hrvatskog dokumentacijskog centra Domovinskog rata u BiH Željko Raguž podsjetio je na ulogu koju je HVO imao u osnivanju današnje neovisne BiH. „Danas smo svjedoci pokušaja da se povijest piše onako kako neki žele. To nećemo dopustiti“, rekao je Raguž.

Nazočnima se obratio i ravnatelj Hrvatskog dokumentacijskog centra Domovinskog rata Hrvatske Ante Nazor koji je istaknuo kako Hrvatskoj nitko nije pomogao kao Hrvati iz Bosne i Hercegovine. „Uloga HVO-a ne smije biti zaboravljena“, poručio je Nazor.

Kao najveće iznenađenje učenicima svakako je bio poznati mostarski glumac Slaven Knežević koji je kroz anegdote pričao o događajima tijekom rata, topovima popularno zvanim „Slavujima“ koji su imali veliku ulogu u ratu te je na kraju dobio najveći pljesak publike u Kosači. ■

Blanka Kolenda, prof.

Snašim učenicima često razgovaramo o poštima modernog vremena, o različitim vrstama ovisnosti i svega onoga lošeg što mogu donijeti jednoj mladoj osobi. Često u našu školu pozivamo i stručne osobe koje drže predavanja o različitim oblicima ovisnosti. Međutim, iz iskustva znam da djeca svu tu teoriju ne shvaćaju do kraja ozbiljno i da misle da se njima ili njihovima bližnjima takvo što ne može dogoditi. Zato smo odlučili odvesti ih na mjesto gdje uživo mogu vidjeti sve posljedice onoga što ovisnost nosi sa sobom i da iz prve ruke čuju kako je to dotaknuti dno života. Najbolje mjesto za takvu našu ideju bila je zajednica Cenacolo u Međugorju pa su pedagoginja naše škole Julineta Jurić, profesorice Marijana Sopta i Blanka Kolenda organizirale jedan takav posjet Cenacolu.

Učenicima se odmah svidjela ideja, ali nisu znali što ih čeka. Kad smo tamo stigli, bili smo oduševljeni kako je sve uređeno, čisto i tako tiho. Rekli su nam da su to oni sve sami svojim rukama stvorili i da se život u zajednici zasniva na radu i molitvi. Šokirao nas je strog način života, bez modernih čuda tehnike ili bilo kojeg drugog oblika zabave. Jedan od ovisnika koji je prošao proces odvikavanja i ostao u zajednici pomagati drugima, ispričao nam

U posjetu zajednici **Cenacolo u Međugorju**

je bez imalo uljepšavanja svoj životni put. Učenici su bili zatečeni onim što su čuli, ali su i postavljali pitanja, ne vjerujući da netko tako iskreno govori o svome životu i svemu lošemu što je činio. Zatim nam je prikazan dokumentarni film o osnivanju zajednice Cenacolo za što je zadužena časna sestra Elvira, a sjedište se nalazi u Italiji. Puni dojmova napustili smo zajednicu i otišli u obilazak Međugorja. U povratku smo se svi složila da je to uistinu bilo poučno i nesvakidašnje iskustvo. ▀

Blanka Kolenda, prof.

Klub mladih pedagoga organizirao akciju „Budi mi utjeha“

Humanitarna akcija za našu posebnu dječicu

Klub mladih pedagoga Fakulteta prirodoslovno-matematičkih odgojnih znanosti Sveučilišta u Mostaru održao je 11. travnja 2014. ispred zgrade Mepas Malla humanitarnu akciju pod nazivom „Budi mi utjeha“ za Odjel učenika s posebnim potrebama naše škole. Budući da je Srednja turističko-ugostiteljska škola u Mostaru jedina srednja škola u našoj županiji koja obrazuje djecu s posebnim potrebama, Klub mladih pedagoga izabrao je upravo našu školu za jednu ovaku humanitarnu akciju, želeći na neki način pomoći našoj dječici.

Budući da se akcija odvijala u korizmeno vrijeme, članovi ovoga kluba su došli na ideju da prodaju porciju ribe za simboličnu cijenu, a sav prihod da ide za nabavku potrebnog didaktičko-metodičkog materijala za Odjel učenika s posebnim potrebama, na čemu im je naša škola uistinu zahvalna..

Inače, Klub mladih pedagoga je studentska organizacija studenata pedagogije, a osnovan je kako bi se studenti aktivnije uključili i razvijali svoje pedagoške, stručne i socijalne kompetencije i odgovarajuće vještine. ▀

Blanka Kolenda, prof.

Bili smo na izletu u Zadru

Izlet – divan način okupljanja ljudi. Kao i svake godine, naša škola je organizirala jednodnevni izlet. Učenici i profesori Srednje turističko-ugostiteljske škole išli su u subotu, 16. studenoga 2013. na jednodnevni izlet u grad Zadar. Svi smo s nestrpljenjem isčekivali taj uzbudljivi izlet, a polazak je bio ispred naše škole u 6.30 sati. Naravno, putovanje je proteklo u odličnoj atmosferi. Kad smo došli u Zadar, dočekao nas je turistički vodič koji nas je poveo u dvosatno razgledavanje grada i njegovih znamenitosti. Zadar je uistinu prelijep grad s bogatom poviješću. Svakako najpoznatiji gradski spomenik i simbol grada predstavlja crkva sv. Donata iz 9. stoljeća koja je sagrađena na ostacima rimskog foruma. Od vrijednih sakralnih objekata u gradu valja također izdvojiti katedralu sv. Stošije sa zvonikom koji dominira Zadrom. Lijepo je pogledati crkvu sv. Marije iz 11. stoljeća, koja pripada istoimenom benediktinskom samostanu u kojem se nalazi vrijedna zbirka povelja koje spominju hrvatske kraljeve iz 11. stoljeća. Svakako treba obići i Morske orgulje koje su smještene u sklopu zadarske rive te su prepoznatljive kao posebno oblikovana obala u nekoliko redova stepenica koje se spuštaju prema moru. Nedaleko od Morskih orgulja nalazi se instalacija Pozdrav suncu koja se sastoji od 300 višeslojnih staklenih ploča koje po posebno programiranom scenariju proizvode iznimno dojmljivu svjetlosnu igru u ritmu valova i zvuka Morskih orgulja. Nakon obilaska zadarskih znamenitosti razišli smo se svatko svojim putem. Učenici su imali priliku sresti neke poznate osobe kao što su: Ante Gotovina, Edvin Liverić te sandalozna Ava Karabatić. U Mostar smo se vratili puni dojmova, a nadamo se da će se ovakvo iskustvo i ugodna atmosfera ponoviti. ■

Marija Vučić, Matea Zelenika
i Doris Filjak, 2. a

Proslava Dana učitelja na Blidinju

Djelatnici Srednje turističko-ugostiteljske škole svake godine obilježe Dan učitelja odlaskom na izlet. Tako smo ove godine odlučili proslaviti ovaj dan na

Blidinju. Iako je tog 5. listopada padala kiša, to nas nije omalo da se dobro zabavimo. Ručali smo u poznatom restoranu Hajdučke vrleti koji predstavlja spoj

stoljetne arhitekture, prirodne ljepote i tradicije, a rustikalni ambijent uistinu pridonosi ugodnoj atmosferi.

Nakon ručka uputili smo se u Masnu Luku, mjesto gdje se nalazi franjevačka crkva sv. Ilike koja se jako lijepo uklapa u planinski krajolik. Pokraj crkve nalazi se fratarska kuća gdje obitava fra Petar Krasić, najzaslužnija osoba za proglašenje i opstanak Parka prirode Blidinje. S fra Petrom smo razgovarali o povijesti franjevaca na ovim prostorima, mukotrpnom trudu koji je uložen u gradnju crkve te planovima za budućnost. Također nam je pokazao zbirku umjetnina koja se nalazi u Umjetničkoj galeriji u sklopu crkve. U povratku smo se složili da je ovaj izlet bio pun pogodak jer smo proveli dan u pravoj oazi duševnog mira, prirodne ljepote i domaće hrane. ■

Blanka Kolenda, prof.

Broj 20 | svibanj 2014.

Isus i bogati mladić

Prije nekoliko godina u izdanju Crkve na kamenu izšla je knjiga našeg mjesnog biskupa msgr. dr. Ratka Perića *Isusovi sugovornici*. Prije toga biskup Perić je izdao nekoliko izvrsnih knjiga za duhovne obnove i vježbe, a za ovu 60. obljetnicu od osnutka Srednje turističko-ugostiteljske škole Mostar izdvojio sam nekoliko misli iz Isusovog razgovora s bogatim mladićem.

Isus Krist je kroz svoje javno djelovanje od 30. do 33. godine života razgovarao s različitim profilima ljudi i tumačio pisma, ali i vodio jednostavne govore s običnim ljudima iza kojih su stajala i brojna djela. Evangelisti kratko donose o životu Isusa do tih godina, osim da je bio dobar dječak i uzoran mladić te da je pomagao svom zemaljskom ocu Josipu. Zanimljivi su ti i razgovori Isusa sa Šimunom, Nikodemom, Zakejom, Herodom, Pilatom i brojnim drugim, kao i svećenicima, djecom, bogatim mladićem, mudracima, trojicom razbojnika itd. Sve ove sekvene su jako duboke i poučne, ali bi se ovom prigodom zadržao na jednom događaju, a to je Isusov razgovor s bogatim mladićem.

Isus kao učitelj razgovara s „bogatim mladićem“ ili mogli bismo reći učenikom koji je materijalno dobro stajao, imao je imetak. Pod jednim drvetom uspostavljaju komunikaciju. Prema opisu evanđelista mladić je bio u punoj snazi i jako bogat, ali i pismen i obrazovan sa svojih dvadesetak godina zreo za život i životne odluke. Naslijedio bogatstvo, ali i osobno odgojen i obrazovan, fino obučen i uljudan, mladić kakvog bi svaka majka poželjela za sina ili zeta. Evangelisti ne donose njegovo ime nego „bezimeni mladić“, očito da ime u ovoj priči ono nije važno. Mladić pita Isusa: „Dobri učitelju, što moram činiti da baštini život vječni?“ Mladić postavlja ovo pitanje svjetan materijalne ograničenosti i brige za dušu i vječno. Isus mu na prvu odgovara znakovito, „mladiću samo je jedan dobar Bog, Otac.“ Ovim činom Isus svima vraća pozornost na početak i izvor sve dobre, ne želeći za sebe nešto što je Očevo. Ovom rečenicom se i mi svi profesori i učenici trebamo uvijek vratiti na početak i smisao života jer trenutačni izazovi i problemi imaju svoju kronologiju samo je mi nekada ne vidimo ili ne želimo spoznati. Isus nadalje ističe mladić kako poznaje zapovjedi, ne ubij, ne čini preljub, ne ukradi, ne svjedoči lažno, ne varaj, poštuj oca i majku, itd. Isus nabraja neke od Deset Božjih zapovjedi s onih dviju ploča koje je Mojsije dobio na brdu Sinaj. Spominje one s druge ploče koje su vezane za odnos čovjeka i čovjeka, a ne s prve ploče gdje se govorilo odsnosu čovjeka i Boga. Mladić odgovara Isusu kako je sve to činio od svoje mладости. Taj odgovor je zbilja lijep i tko to kao katolik i kršćanin ne bi poželio ovako odgovoriti. Učitelj, odnosno Isus je „ostao bez teksta“ pa evanđelist Marko dodaje kako ga je Isus „pogledao i zavolio“. To je božanska ljubav koja dolazi ako nema grijeha i zlih čina.

U današnje vrijeme teško možemo naći mladića ili djevojku, učenika, da je spremjan odgovarati sve predmete jer su neki skloni tražiti pravdanja ili bolesti, molbe da ga se pita idući put, itd. Ipak, ima i onih koji nisu nikada rekli da nisu spremni odgovarati primjerice vjeronauk, i to vam mogu kazati iz svog iskustva, ili da traže neko pravdanje i oni su očito na putu ovog mladića koji izvršavaju svoje obvezne i žive tako da su odgovorni. Isti slučaj je i s moralnim životom, i u našoj školi, ali i šire među mostarskim mladeži, ima jako

moralnih mladića i djevojaka koji žive i poštuju Božje zapovjedi. Nije istina da su „svi loši“, da „svi piju“, puše, drogiraju se ili da su u bludništvu. Naprsto nije točno da je sve crno, jer osobno znam kako dosta pozitivnih primjera i sama generalizacija je uvijek opasna.

Na kraju Isus reče mladiću: „Jedno ti nedostaje: Hajde, prodaj sve što imas, podaj siromasima i imat ćeš blago na nebu. Onda dođi, sledi me.“ Na tu riječ lice se mladiću smrkne te se udalji žalostan, jer je imao veliki imetak. Nakon toga se mladić udaljio od Isusa i učenika i dalje Sveti pismo ne donosi ništa što je dalje bilo s ovim mladićem. Pitanje koje se nameće jest je li postupio po Isusovu naputku ili se vratio svom bogatstvu. Ne zaboravimo da Isus i Katolička crkva nisu protiv bogataša i bogatstva, samo je bogatstvo opasno da ne postane svrha života i neki ljudi umjesto Boga misle da je materija Bog i tu se izgube. Na drugim mjestima Isus spominje bogatstvo i bogataše, npr. „gdje ti je blago, ondje će ti biti i srce“. Ili kada govori o tome da će bogataš teško ući u raj baš kao i deva kroz iglene ušice.

Isusove riječi su neprolazne i one zvone u onom mladiću, ali na poseban način i u svakom od nas. Svi smo se mi ponekada zapitali što da učinimo i kako da živimo. Dvojba je pred mladićima i djevojkama, ali i pred oženjenim očevima i majkama. Zar vi mlađi mislite da vaši profesori nemaju svoje izazove roditeljske i poslovne te da si ne postavljaju pitanja, a često i njima sam Bog postavlja određena pitanja kroz brak, obitelj, od ženidbe do bolesnog djeteta ili poslovog neuspjeha. Brojna su otvorena pitanja nakon ovog slučaja i zašto Isus pred ovoga mladića stavlja ovako zahtjevan upit, ne samo upit nego i promjenu cijelokupnog života. Što ako ne posluša, ode i oženi se, pa kasnije ne bude imao djece, ili propane bogatstvo, pa nije mali broj onih koji bankrotiraju, u životu je imati i ne imati. Ako pak ostavi sve i pode za Isusom, kao što to čine i danas mnogi bogoslovi i budući svećenici te redovnici i redovnice. Petar na jednom mjestu pita: „Evo, mi sve ostavismo i podosmo za tobom. Kasnije pita što ćemo dobiti?“

Dragi učenici i profesori, promislimo o svom životu i prioritetima te slijedimo svoj poziv i put spasenja u ovom prolaznom, ali jako važnom životu. Mi nastavnici moramo biti svjesni važnosti svoje uloge u odgoju i obrazovanju mladih i naših učenika, ali i učenici moraju biti svjesni važnosti škole i prenošenja znanja, ali još više, oni su ogledala svoje obitelji, ali sutra djelomično i nas profesora u školi. Svi skupa moramo biti odraz čovjeka stvorena na sliku Božju jer nam je podario talente i očekuje od nas da ispunimo svoje zadaće. Nemojmo ga razočarati. ▀

mr. sc. Zoran Zekić, vjeroučitelj

Sveti Ivan Pavao II.

Blaženi Ivan Pavao II. proglašen je nedavno svetim i to je vrhunc kršćanskog savršenstva i podizanja na razinu oltara. Nedugo nakon smrti 2005., blagopokojni Papa je u samo nekoliko godina proglašen blaženim, a ove godine i svetim. Karlo Woytla, rođeni Poljak, definitivno je najznačajniji papa posebice za nas jer je bio i prvi papa koji je posjetio vjernike Crkve u Hrvata. Najprije 1994. godine došao je u Zagreb, u Hrvatsku, pa još dva puta 1998. u Split i 2003. godine u Zadar, Krk, Dubrovnik, Đakovo i Osijek, a u Bosnu i Hercegovinu najprije u Sarajevo 1997. pa u Banju Luku 2001. godine kada je proglašio blaženim Ivana Merca, rođenog Banjaluka. U svom govoru Papa je tada od Gospodina zatražio milosrđe za krivnje počinjene protiv čovjeka, njegova dostojanstva i njegove slobode. Neka Gospodin, rekao je Papa, u svima pobudi želju za uzajamnim oprostom. Ivan Pavao II. oprostio se tako s Balkonom i ratovima koji nose pridjev tog poluotoka.

Vjerojatno smo se svi ponekad zapitali što treba napraviti da naša prijateljstva potraju i da budemo pravi prijatelji. Prijateljstvo je zapravo krhkha biljčica, a koliko će njezino korijenje biti duboko, ovisi o tome koliko je zalijavamo i izlažemo svjetlosti.

Prijatelji su uvijek tu

U životu postoji mnogo stvari kroz koje ne možemo prolaziti sami, a sve i da tih stvari postoji mnogo manje, ljepše ih je proživjeti s nekim. Mnogo ljudi prođe kroz naš život, uzmu što im je potrebno i odu, ali ostaju oni koji su tu zbog nas, a ne zbog sebe, oni koji daju, a ne traže ništa zauzvrat. Ono što sam naučila kroz život jest da se prijateljstvo ne bira, ono biva tko zna zbog čega, kao i ljubav, a ljubav je valjda jedina stvar koja nema definiciju, koju ne treba objašnjavati i tražiti joj razloge. Prijatelj ne može biti svatko i ne može ih biti mnogo. Društvene mreže sve nas više zavaravaju da imamo 1000, 2000 ili 3000 prijatelja, no to je uistinu korišten krivi naziv. To mogu biti poznanici, no otvorimo oči, prijatelja u životu sretan čovjek ima desetak, a najboljih prijatelja 2 do 3. Prijatelj nije samo tu da s tobom podijeli dobro, nego je tu da kaže ono što misli, da nas svojim kritikama natjera da preispitamo neke odluke i uputi nas na pravi put, misleći i želeći nam samo dobro i samo najbolje.

Svi smo mi ljudi i svi mi grijesimo, poštuj svog prijatelja, njegove izvore, ma koliko se razlikovali od tvojih, ne osuđuj ga, raduj se njegovoj sreći, a budi uz njega u nesreći. Samo tako prijateljstvo traje vječno. Život nas je spojio iz nekog razloga i trebamo cijeniti to, prijateljstvo je nešto najdragocjenije. Danas je vrlo teško naći pravu osobu i zato ako imate iskrenog prijatelja, nemojte dopustiti da on nestane iz bilo kojeg razloga. Za prijatelja se vezujemo, vremenom on postaje dio nas, njegova razmišljanja su povezana s našima i osjećamo sve što i on osjeća. Prijateljstva nisu trajna, ako jedna strana daje sebe, a druga se štedi. Moramo znati cijeniti svaki plameniti postupak. Prijateljstvo je najvažnije od svega. Svi znamo koliko znači jedan prijateljski zagrljaj kad je potreban, prijateljski osmeh kad smo tužni i savjet da nas usmjeri na pravi put, netko tko razumije našu prošlost, vjeruje u našu budućnost. Nekima nije jasno što je to prijatelj. Postoji bezbroj odgovora na ovo naizgled jednostavno pitanje. Jedni tvrde da najbolji prijatelji ne postoje, a drugi opet vjeruju da postoji pravo prijateljstvo i ljudi koji su ti spremni pomoći u

Tko su nam pravi prijatelji?

dobru i zlu. Ponekad razmišljaš i pronađeš prijatelje nalik na sebe i staneš jer ne vjeruješ da ima netko kao ti - isti, baš isti na ovom drukčijem svijetu. Razmišljajući shvatiš više stvari kao da vrijeme prolazi, ljubavi blijede, srca se slamaju, karijere se završavaju, poslovi dođu pa prođu, kolege zaborave usluge, dečki ne zovu kad su rekli da hoće. Prijatelji ostaju tu, koliko god vremena i milja bili daleko od nas. Sve manje je žrtvovanja, zalaganja, darivanja drugima i za druge. Sve više je ljudi koji žele mijenjati ljude, a ne ih prihvataći onakvima kakvi jesu.

Prijatelj želi samo najbolje

Svi težimo tome da imamo prijatelja, osobu od povjerenja, nekog tko je uvijek na našoj strani, no jesmo li svjesni da moramo tu ljubav i uzvratiti. Dakle, da bismo imali pravog prijatelja, prvenstveno moramo znati biti pravi prijatelj. Imamo li ili nemamo prijatelje govori najviše o nama, jer se vrijednost prijateljskog odnosa gradi na osnovi naših sposobnosti da se prepustimo, budemo ono što jesmo. Nije dopušteno znati slušati drugog čovjeka, treba znati osjećati ono što on proživljava, nositi na emocionalnoj razini dio njegovog života dijeleći s njim dobra i loša vremena; čuvati stalno u svojoj nutrini mjesto za njega,

biti mu odan, biti postojan, prihvati i razumjeti one njegove mane koje nisu slične našima. Prijatelj, oslobođen od predsuda, očekivanja i vezanosti, bez zadrške želi samo najbolje. Sve što trebamo naučiti na ovome svijetu učimo bivajući prijatelji; pojmovi iskrenosti, zahvalnosti, nježnosti, poštovanja, morala, tumače se putanjom iskrenog prijateljstva.

Gradeći taj odnos postajemo bolji ljudi, a naš duhovni razvoj dobiva puni smisao jer se otvaranjem prijatelju otvaramo sami sebi, razvijajući ono najbolje u nama. S prijateljem se ne morate vidjeti svaki dan, ali kad se vidite, po izrazu lica točno znate što misli i kako je raspoložen. Biti prijatelj znači nikad ne stavljati sebe na prvo mjesto, ali kada vam to bude potrebno, vaš će vas pravi prijatelj postaviti iznad svih svojih prioriteta. To je osoba koja će u svakom trenutku biti spremna učiniti sve za tebe. Isto tako, prijatelj je netko s kim ćeš se otvoreno smijati, ali i iz duše iskreno zaplakati kad dode takav trenutak. Pravi prijatelji su ljudi koji vrijede, zbog kojih još uvijek vjerujemo, oni razumiju naša objašnjenja i opravdanja. Bez njih ne bismo mogli i ne bismo bili ono što jesmo. ■

Julineta Jurić, pedagoginja

Živjeti s epilepsijom

Epilepsija je jedna od najučestalijih bolesti ili poremećaja u neurologiji. U svijetu ima oko 40 milijuna osoba s epilepsijom, a u Europi oko 6 milijuna. Naziv epilepsija dolazi od grčke riječi epilepsi što znači napad, a predstavlja kronični poremećaj stanica moždane kore, što se očituje epileptičkim napadima. Epileptički napad je vidljivi simptom opisanih poremećaja, a ovisno o tome na kojem se mjestu u mozgu poremećaj javlja, mogu se javiti grčevi mišića, smetnje osjeta, smetnje njuha, vida ili sluha, kao i određeni stupanj poremećaja svijesti. Epileptičke napade možemo podjeliti u dvije osnovne skupine:

1. Generalizirani napadi s potpunim poremećajem svijesti.

2. Parcijalni napadi bez ili s djelomičnim poremećajem svijesti.

Od generaliziranih napada najčešći su veliki napadi koji se zovu grand mal. To su napadi s potpunim gubitkom svijesti, grčevima mišića, osoba često poplavi, ugrize se za jezik i pomokri se. U njih ubrajamo i male napade ili pti mal napadi. Ovi se najčešće javljaju u dječjoj dobi s kratkim prekidom aktivnosti, zagledavanjem u neki predmet i odsutnošću.

Od parcijalnih napada razlikujemo one s jednostavnim i napade s kompleksnim simptomima kod kojih dolazi do poremećaja, suženja svijesti. Izgled napada ovisi o lokalizaciji epileptičkog žarišta.

Uzroci epilepsije

Uzroci epilepsije mogu biti brojni poremećaji središnjeg živčanog sustava gdje možemo navesti prirođene poremećaje razvoja, infekcije, tumore, bolesti krvnih žila, bolesti propadanja mozga, traume. U dječjoj dobi najčešći uzrok je porodajna trauma, vrlo visoka tjelesna temperatura, prirođena oštećenja, ozljede glave, infekcije i tumori. U odrasloj dobi najčešći uzroci su moždani udar, ozljede glave, tumori, infekcije i intoxikacije izazvane prekomjernim uzimanjem alkohola, droga i opijata, dugotrajno sprječavanje spavanja, niska koncentracija šećera u krvi, duži i intenzivni tjelesni napori, udarci u glavu i emocionalni stres. Značajan broj epilepsija su one s naslijednom osnovom. Slika napada se razlikuje od osobe do osobe. Kod nekih napad počne i završi s „aurom“, ali kod nekih dolazi do

gubitka svijesti s prestankom svih aktivnosti i disanja, nevoljnim trzajima mišića, pojedinih skupina ili čitavog tijela ili iznenadnim gubitkom tonusa čitavog tijela s najčešće dramatičnim padom, čestim traumama i ozljedama pogotovu glave i lomovima dijelova tijela.

Važno je i trajanje epileptičkog napada jer ukoliko je duže od pola sata ili se radi o dugom trajanju učestalih kratkih napada, tad ugrožava život i oštećeje mozak. Napadi se mogu pojaviti u bilo koje vrijeme, u stanju budnosti i u snu, bez jasnog povoda, ali važno je znati što može pogodovati napadu te to izbjegavati, kao što je neredovito uzimanje lijeka, neispavanost, umor, alkohol, pušenje, nervosa, psihički i fizički stres. Liječenje započinje nakon obrade liječnika specijalista te uz odgovarajuće medikamente, kirurške zahvate, pomoć psihologa i psihijatra, a u novije doba i pravilnom prehranom postižu se dobri rezultati, a u 70% slučajeva i potpuna kontrola napada. Oko 90% djece s epilepsijom pohađa vrtiće i redovnu školu. Oko 10% djece i adolescenata koji uz epilepsiju imaju i dodatne poteškoće, pohađaju školu po prilagođenim programom ili su uključeni u škole za odgoj i obrazovanje djece s posebnim potrebama. Osobe s epilepsijom mogu raditi sve poslove u okviru svojih mogućnosti, uz korištenje terapije. S obzirom da su 50% oboljelih žene, a u prošlosti im se zabranjivalo imati djecu, čak je bila obvezna sterilizacija, danas su te okrutne metode dio prošlosti i radi se na što boljoj zdravstvenoj edukaciji zajednice. Danas je sve na osobnoj odluci i oko 90% žena s ovom bolešću rađa zdravu djecu.

Kako pomoći osobi prilikom napada?

Kakva i kolika pomoć će trebati, isključivo ovisi o vrsti napada. Bolesniku koji je doživio grand mal napad potrebna je određena pomoć, dok većina drugih napada obično ne zahtijeva nikakvu posebnu intervenciju. Ukoliko je napad prošao u okviru nekih 5 minuta, bolesnik dolazi svijesti i nema novih napada te se nije ozlijedio tijekom napada, ne treba zvati hitnu liječničku pomoć. Hitnu pomoć treba pozvati kad napad traje duže od 5 minuta, ponavlja se jedan za drugim, bolesnik ima smetnje pri disanju, ne dolazi svijesti, napad se dogodio u

vodi, ako je riječ o trudnici ili dijabetičaru te ako je to prvi epileptički napad u životu. Ono što možemo i moramo učiniti kad se nađemo uz osobu koja ima napad je sljedeće: Ukloniti iz bolesnikove blizine sve predmete koji bi ga mogli ozlijediti tijekom napada. Ako je napad već počeo, to radimo bez panike i otezanja, postaviti neki mekan i ravan predmet pod glavu bolesnika, može jastuk, torba ili skinite neki odjevni predmet koji vam se nađe i savinite ga, otkopčajte bolesniku ovratnik košulje, razvežite kravatu, šal i sve što bi ga moglo ugusići i stezati oko vrata, otpustite remen hlača, ne priječite bolesnika da pada na tlo, ne borite se s njim i ne zadržavajte ga nasilno i ne ispravljajte. Nakon što su grčevi i trzaji prestali, postavite ga u bočni položaj tako da mu je donja noga ispružena, a donja ruka iza tijela, ne stavljajte nikakve predmete u usta bolesniku, žlice i tome slično u cilju sprečavanja zagriza jezika, ne pokušavajte mu silom otvoriti usta niti vući jezik, ne dajte mu nikakvu tekućinu na usta tijekom napada sve dok se potpuno povrati svijesti, ne držite bolesnika tijekom konvulzija niti pokušavajte fizički zaustavljati grčeve, vjerujte to može dovesti do teških posljedica, ozljeda i lomova i pomagača i bolesnika.

Važno je da u bolesnikovo odjeći potražite bilo kakav dokument o njegovoj bolesti (u razvijenim zemljama ovakvi bolesnici nose sa sobom identifikacijske karte i narukvice kako bi im se pružila što brža i učinkovitija pomoć). Važno je da znate i mjerite vrijeme od početka napada i duljinu trajanja, ne ostavljajte bolesnika nikad dok ne dođe svijesti, ostanite na mjestu događaja dok ne dođe hitna pomoć ukoliko ste je zvali i pružite točne informacije liječniku. Kad je napad u vodi tad morate stalno bolesnika pridržavati tako da mu je glava iznad vode, tada ćete morati odmah početi s oživljavanjem bolesnika kad ga izvučete na sigurno ukoliko ne diše i odmah zvati hitnu pomoć ili voziti bolesnika u najbližu ambulantu.

Ne zaboravimo da su osobe s epilepsijom normalne osobe, naši prijatelji, roditelji, radne kolege, susjedi ili slučajni prolaznici, koji imaju neke medicinske probleme, ali se u drugim aspektima života ne razlikuju od ostalih. U povijesti se spominju imena nekih ljudi koji su postigli značajne uspjehe, a bolovali su od epilepsije: Aleksandar Veliki, Julije Cezar, Dostojevski, Van Gogh, Hendel, Napoleon Bonaparte, Alfred Nobel, Marilyn Monroe... ■

Daria Pavlović, prof. defektolog

Na prigodan način obilježeni Svi važniji datumi

Ove školske godine u naš se odjel upisalo sedam novih polaznika te su ukupno 23 učenika u odjelu. Svi su učenici s različitim teškoćama i potrebama, ali su se brzo prilagodili i navikli na nove prijatelje, način rada i funkciranje odjela.

Kao i svake godine do sada, a u skladu s Posebnim nastavnim planom i programom, učenici s posebnim potrebama obilježe sve važne datume tijekom školske godine. Tako smo već na početku organizirali radionicu za Dane kruha, gdje su se učenici iskazali u pripremanju peciva i slastica. Nakon što su uredili i bogato postavili stol, svi zajedno smo uživali u jesenskim plodovima, voću, pecivima i kolačima. U svemu su sudjelovali roditelji, profesori i volonteri. Zatim su uslijedile pripreme za proslavu blagdana sv. Nikole. Za ovaj blagdan se pripremamo duže vrijeme i u tome nam se pridruže i pomažu profesori i učenici naše škole. Bogatim kulturno-zabavnim programom, recitacijama, igrokazima i pjesmom učenici su razveselili i raspjevali kao nikad dosad prepun restoran škole gdje se ova proslava svake godine odvija. Uz pjesmu i veselje stigao je i Sveti Nikola te darivao učenike s posebnim potrebama, a s darovima su se pridružili i drugi naši vrijedni i iskreni prijatelji. Tu je uvijek na prvom mjestu naša škola i njeni vrijedni i humani djelatnici, zatim Vijeće učenika koje je ove godine organiziralo akciju prikupljanja novca za kupnju ploče za naš odjel, koja nam je uručena ovom prigodom. Zatim nama prijateljska Srednja građevinska škola s vrijednim paketima hrane i slatkisa za dječicu, ogranač žena HDZ-a sa školskim priborom i svi koji nas uvijek podržavaju i misle na nas. Nakon uručivanja darova slijedilo je druženje uz pjesmu, veselje i bogat domjenak. Na svemu zahvaljujemo ravnatelju škole i njegovim djelatnicima na brizi i podršci našim učenicima i njihovim roditeljima.

U drugom polugodištu možemo istaknuti veliku proslavu i obilježavanje Dana Downovog sindroma na razini grada, koje su organizirale razne udruge i volonteri grada Mostara uz podršku studenata Medicinskog fakulteta. Tom prigodom naši učenici su bili pozvani te smo se uključili u program koji se odvijao u Sportskoj dvorani na Bijelom briježu. Program je bio iznimno sadržajan, radionice, glazba, olimpijada, a svaki je učenik imao svog volontera koji ga je provodio kroz razne aktivnosti. Program je trajao od 8 do 12 sati, a potom smo prešli u Mepas Mall gdje je nastavljeno druženje uz prodajno-izložbeni stand Udruge djece s Downovim sindromom, čiji su članovi i naši učenici. Tu je važno spomenuti da je tom prigodom naša škola dobila priznanje kao jedina srednja škola u Županiji koja educira osobe s posebnim potrebama za pomoćno zanimanje, uključujući i djecu s Downovim sindromom. Nagradu je u ime škole preuzela pedagoginja Julineta Jurić. Valja istaknuti da svaki utorak dva školska sata odlazimo na rekreaciju u dvoranu Stolnoteniskog kluba na Rudniku. Ovaj klub je državni prvak BiH u stolnom tenisu, a njihov trener Danijel Berezovski se

neizmjerno trudi da našim učenicima približi i pomogne u savladavanju vještina ovog sporta. Zahvaljujemo njihovom predsjedniku Draganu Palameti koji je ovom humanom gestom omogućio besplatno korištenje dvorane našim učenicima.

Kroz nekoliko radionica u učionici proteklih mjesec dana s učenicima volontera i u organizaciji Vijeća učenika naše škole radili smo uskrsne čestitke. Sav prikupljeni novac od prodaje - 200 KM namijenjen je za naš odjel za kupnju fotoaparata.

I evo brzo će i kraj školske godine. Opet smo na maturalnoj svečanosti u hotelu Ero. Naših sedam maturanata imat će prigodu uživati u druženju, veselju i radosti završetka jednog poglavљa svog života sa svojim vršnjacima. Dobri ljudi će se i ovaj put pobrinuti za naše učenike kako bi večera i ostali troškovi bili besplatni. I što reći za kraj, svima vam hvala za podršku i razumijevanje te sretno na dalnjem životnom putu. ■

Daria Pavlović, profesor defektolog

“Ljub si, rode, jezik iznad svega, U njem živi, umiraj za njega!”

(Petar Preradović)

Ovi zvučni stihovi zapisani su u doba Hrvatskog narodnog preporoda, vremena velikih promjena za hrvatski puk. To je vrijeme u kojem hrvatski narod dobija svoj glas, s njim i svoje ja, a kroz Preradovićeve riječi nadahnuća, koje još uvijek odolijevaju zubu vremena, dobiva i nadu za neko bolje sutra. Iako srž ove misli trebamo poštovati i njegovati i u današnje vrijeme, u prošlosti one odjekuju još jače i kroz njih svjedočimo početcima slobode i ponosa koje uživamo danas. Jer, što je narod bez jezika? Prazna čahura, bezimena masa. Jezik je dio nas samih i čini nas onime što jesmo.

Dio je našeg bića poput načina ponašanja, naravi, malih posebnosti i navika. To je znao i Preradović kada je svojim riječima nastojao potaknuti svoje sunarodnjake na otpor jer znanje je najmoćnije oružje, a jezik je ono osnovno koje se ne smije zanijekati nijednom ljudskom biću. Jezik u kojem se rodimo tako postaje neizbrisiv dio nas, bilježeći svaku misao, osjećaj i spoznaju od dana kada prva riječ pređe naše usne do trenutka kada zadnjim dahom ispustimo svoje posljednje. Bogatstvo je u riječima koje se u svojoj ljepoti ne mogu prevesti na druge jezike, ljepota je u njihovoj složenosti i čistoći. Jezik je doista divna stvar koju svaki čovjek treba poštovati i nikada ne uzimati zdravo za gotovo. Pričati hrvatskim jezikom znači disati njegovu povijest i slaviti njegovu budućnost.

Matea Duno, 4. a

Narod bez jezika je narod bez identiteta

„Kada si gorio u plamenu

Ja sam gorio s tobom.

Kada su tebe mučili

I ja sam bio mučen.

Kada su rekli da si mrtav

Ja sam vjerovao u tvoje uskrsnuće.

Kuda god sam hodao

Vidio sam te u bojama cvijeća.“

(Stihovi Zvonimira Bartolića)

Znamo da je kroz povijest hrvatski narod prolazio kroz teška vremena i razne okupacije, kako zapadnih, tako i istočnih velesila, te se morao boriti za teritorijalni i jezični prostor. Danas kad razmišljamo, govorimo, pišemo, ne možemo da ne mislimo na one koji su se borili da imamo mogućnost izražavati, osjećati svu ljepotu i vrednotu hrvatskog jezika. Kao što stoji u citatu Z. Bartolića: „Kada si gorio u plamenu ja sam gorio s tobom.“ Osjećaj za jezikom se vidi kroz ovu personifikaciju u kojoj se želi prenijeti kako se on osjećao kada bi dolazili oni koji su uništavali naš hrvatski jezik. „Kada su tebe

mučili i ja sam bio mučen“ jasno govori kako se on osjećao. „Kada su rekli da si mrtav ja sam vjerovao u tvoje uskrsnuće.“ Vjerovati da će hrvatski jezik opstati unatoč okolnostima u kojima se nalazi. Pjesnik budi nadu i ne dopušta da se prestane vjerovati u to. Ovaj stih: „Kuda god sam hodao video sam te u bojama cvijeća“ daje meni inspiraciju da razmišljam o početcima mog života i susreta s mojim hrvatskim jezikom. Prve osjećaje, razumijevanje, ljubav, sreću, radost... u meni je probudio moj hrvatski jezik. Kada sam ugledala prvo svjetlo, zrake sunca bila sam okružena riječima i govorom hrvatskog jezika. Prve pjesmice, uspavanke, majčine riječi prije spavanje, sve su one dio mene. I kamo god krenem nosim to u svom srcu i svojoj duši. Kada se nalazim u tuđini, prvo što mi nedostaje je moj hrvatski jezik. Bez obzira koliko ljudi bili dobri prema meni, svaki povratak mome domu je ono što me čini sretnom i ispunjenom. Svaki susret pri povratku se ogleda u toplini doma i riječi koje žive sa mnom. I tek tada počinjem živjeti s njima i osjećam njihovu snagu, toplu i nepovoljivu. Na stranom jeziku mogu razumjeti, ali ne mogu osjetiti. Moj hrvatski jezik je moj identitet.

Marijana Jurić, 1. a

„Ljub' si, rode, jezik iznad svega, U njem živi, umiraj za njega!”

(Petar Preradović)

Čovjek se rađa s mnogim vrlinama, manama, nedostatcima te brojnim prednostima. S vremenom sve to otkriva, bori se za svoj cilj, svoj jezik, pravu vrijednost. Jezik govori puno toga o čovjeku, razotkriva ga, ali ipak čovjek se ponekad njime ne zna koristiti, iskazati one prave, blage riječi koje jezik krije. Prvu riječ koju smo izgovorili naučila nas je naša majka. Nismo ni svjesni koliko je truda uloženo u tu riječ i s koliko ljubavi ona zrači. Većina ljudi ne cijeni svoj jezik, naime oni ga uništavaju svim krhkim riječima, nesvjesni koliko je mlađih ljudi ginulo i čeznulo za hrvatskim jezikom. Riječ se može izgubiti kao grad, kao zemlja, duša. A što je narod izgubi li jezik, zemlju, dušu? Ne smijemo uzimati tuđu

rijec u svoja usta, jer tako je nismo osvojili, nego smo sebe uništili. Bolje je izgubiti najveći i najtvrđi grad svoje zemlje nego najmanju i „najneznačajniju“ riječ svoga jezika. Zemlje i države se ne osvajaju samo mačevima nego i jezicima. Naš neprijatelj nas je osvojio i pokorio onoliko koliko nam je riječi uništilo i svojih nametnua. Čovjek na kraju ipak otkrije prave vrijednosti, možda kasno, ali cilj života je ipak ostvario. Čak i onda kad mnogi žude da napuste ovaj svijet, ovu stvarnost, postoji druga galerija slike, njima nepoznata, i trebaju se potruditi da njihov vlastiti svijet postane vidljiv. Slijedeći svoje snove uspjjet ćemo u svemu, zboleći svojim jezikom, vrijednim jezikom, sa svojom domovinom u srcu, riječima bez krhkosti, vjerom u sebe i nadom da smo dostojni svoga jezika, svoje domovine, a kada umremo, da se uvjerimo da je naša zadaća na ovom svijetu uspješno obavljena.

Domina Đolo, 2. a

Knjiga nije hrana, ali je poslastica

Ljubav prema knjigama i čitanju ne rađa se preko noći. Ona je začeta u ranim danima našega djetinjstva. S prvim knjigama koje su nas zainteresirale ili jednostavno očarale. Najčešće su to bile osnovnoškolske lektire. Svaka je knjiga svijet za sebe, svaka nas knjiga nečemu uči, pruža nam društvo u samotnim danima, otvara nam vrata svojega svijeta i omogućuje da zavirimo u nepoznato. Knjige su uvijek spremne u potpunosti se predati čitatelju. Svakom

novom knjigom saznajemo nešto novo. Mnogima su knjige hrana, ali hrana za dušu. Mnoga su književna djela nastala zato jer je pisac htio pjesmom ili romanom izlječiti svoju bol, tugu ili jednostavno nekome uljepšati dan. Knjige su poslastice jer nam pokazuju da niti jedan problem nije nerješiv. Ipak su znanje i knjige naše najveće blago.

Ivan Krešić, 3. b

Sretan ti školo rođendan!

Osmi listopad pedeset treće
u zaborav nikad otić neće.
Škola se naša rodila tada,
za našu djecu velika nada.
Tvoje je Školo bilo rođenje
za sirote đake providjenje.

Razumni ljudi, nek im Bog plati,
odlučiše smjelo život ti dati.
U Mostar Glavari nisu dali
pa su Trebinje grad odabrali.
Život ti željaše dat i prije,
al' jačima po volji bilo nije.

Kancir Viktor i Putica Jovo
zaslužnici su za djelo ovo.
Uz njih dvojicu i Čedo Kapor
uložio je veliki napor.
Za rođenje tvoje dadoše dar,
raskošni novi hotel Leotar.

Đaka za upis bijaše više,
nego što na Odobrenju piše.
Udovoljiše ipak upis svima,
Dubrovnik dio pod svoj krov prima.
U kronici Škole naše piše
ugostiteljstvo granice briše.

Godina dana kada prođe
Škola naša u Mostar dođe.
Stručnjaci što ih ona dade
diljem svijeta vrijedno rade.
Ugled su stekli gdje god su došli
jer su sa znanjem odavde pošli.

Danas Škola sja u sjaju punom
s odličjima i Zlatnom krunom.
S postavom novom stekla je krila,
mlađom se čini no što je bila.
Kličimo složno na ovaj dan:
SRETAN TI ŠKOLO ROĐENDAN!

Jure Filipović

Lirika

Lirika, epika pa čak i drama,
Opisuje mnoštvo toga bez imalo srama.

Lirika je grana stvaralačkog stila,
Lijepa, sretna pa makar i tužna bila.

Kada osjetim za lirikom bijes,
Napišem pjesmu i odbacim stres.

Koji god problem u životu taknem
Ja ga s lirikom sa srca maknem.

Tradicionalnu podjelu lirike teško odrediti
nije,
Tamo iza kuta himna mi se smije.

Ponekad i elegiju sročim čak,
Mada mi zbog nje na oči padne mrak.

Pjesma u prozi, u formi stiha nije,
Ona uvijek neku poruku krije.

Što vam za kraj mogu reći,
Nego da ćete učenjem znanje steći.

Tony

Valentinovo

Za valentinovo se bude osjećaji ludi,
Svaki čovjek za ljubavi žudi.

Po gradu se prodaju ruže crvene i bijele,
A kroz naša srca prolaze Kupidove strijele.

Danas je dan ljubavi i crvene boje,
Čak se može osvojiti i srce koje.

Mnogi kažu da ljubav granicu nema,
Svaki ljubavnik iznenađenje sprema.

Ovoj pjesmi došao je kraj,
Ljubav nikad neće uvenuti znaj.

Tony

Narod bez jezika

Jezik je za nas stvar važna,
Ljubav prema njemu treba biti bezuvjetna
i snažna.

U njemu se nalaze mnogi izrazi i perifraze,
Ne smijemo dopustiti da po njemu gaze.

Zakon nalaže da naš jezik očuvan treba biti,
Njega se ne trebamo sramiti niti ga kriti.

Bez njega reda nema,
Samo se pojavljuje više problema.

Narod bez jezika propasti se bliži,
Naš stupanj morala je sve niži i niži.

Pjesmi ovoj sad je kraj,
S jezikom na Zemlji može nastati pravi raj.

Tony

Iščekivanje Božića

Mnoge dane godina ima,
A jedan se ističe među njima.

Jedan za drugim liju se u nizu,
Al poseban je osjećaj kad je on blizu.

Običaj je da sedrvce kiti,
Jer će tada vrijeme darivanja biti.

Božićnjaka ugostiti treba, keks, mljeko ili
poslastica neka,
A ujutro pod jélkom poklon te čeka.

Često djeca zločesta su bila,
Pa su od Krampusa šibu dobila.

I kako drugačije završiti pjesmu ovu,
Nego želim vam sretan Božić i godinu novu.

Tony

SPOMENAR Srednje turističko-ugostiteljske škole u Mostaru školske 2013./2014. godine

1. a razrednica Marijana Šopta

1. b razrednica Dražana Dujmović

1. c razrednik Vlado Jurić

2. a razrednica Blanka Kolenda

2. c
razrednica Ivana Rimac

Učenici s posebnim potrebama
razrednica Darija Pavlović

razrednik Marinčko Vrlič

razrednik Robert Buhić

3. a

Jezični savjeti

Nadnevak ili datum?

Da bismo mogli govoriti o mogućim načinima pisanja nadnevaka ponajprije bi trebalo nešto reći o riječima nadnevak i datum. Prema podrijetlu datum je riječ iz latinskog jezika, a nadnevak je hrvatska riječ. Prema suvremenim rječnicima hrvatskoga jezika datum i nadnevak su istoznačnice sa značenjem kalendarske oznake dana, mjeseca i godine kojega događaja. Imamo, dakle, dvije riječi istoga značenja i mogućnost izbora. Nedavno me je priateljica upitala: „Što si odjenula za 8. ožujak?“ Što je u ovoj rečenici netočno? Isto ono što svakodnevno susrećemo na zaslonu računala operacijskoga sustava Windows, tj. iza rednoga broja pogrešno je upotrebljavati naziv mjeseca u nominativu ili akuzativu. Naime, u duhu je hrvatskoga jezika napisati i reći 8. travnja 2014. g. jer to znači osmoga dana mjeseca travnja, a dodatno je objašnjenje da u 2014. godini ima samo jedan mjesec travanj. Često se griješi u sročnosti rednoga broja i mjeseca veljače. Veljača je jedini mjesec koji je u ženskome rodu, ali to nema nikakve veze s rednim brojem kojim se označuje nadnevak. Zbog toga je pogrešno nadnevak 3. veljače čitati veljače, a pravilno je trećega veljače jer to znači trećega dana mjeseca veljače. Sljedeće je pitanje hoćemo li 8. listopada napisati s 0 (nulom) ili bez 0 s lijeva od brojke 8. Pisanje se 0 ispred jednoznamenkaste brojke kojom se označuju dani ili mjeseci u pisanju nadnevaka prenijelo iz računalnoga bilježenja, a ona tamo ima ulogu čuvanja mjesta dvoznamenkastom broju. Zaključimo, dane u mjesecu i mjesece treba pisati bez nule na mjestu desetice. Kad god je to moguće u nadnevku je bolje pisati puno ime mjeseca u genitivu, međutim u slučaju da se ipak odlučite upotrijebiti redni broj važno je zapamtiti da iza točke uvijek dolazi razmak, odnosno bjelina.

Njegov, njezin, njihov

Je li bolje kazati *srela sam njegova brata* ili *srela sam njegovog brata, nema njihova*

psa ili nema njihovog psa, bez njezina sina ili bez njezinog sina? Naime, sve se inačice mogu svakodnevno čuti, no mi ćemo se pozabaviti time što je pravilnije u standardnom jeziku i to u znanstvenom i administrativnom stilu te nekim formama publicističkog stila koje moraju strogo poštovati jezičnu normu. Pitanje je kako se pravilno u standardnom jeziku sklanaju posvojne zamjenice za treće lice: njegov, njezin, njihov. Te zamjenice završavaju na -ov i -in te se mijenjaju po padežima po imeničnoj sklonidbi kao i neodređeni pridjevi. Dakle, kao što ćemo reći: „Bez crvena kaputa.“ a ne „Bez crvenog kaputa.“ Tako valja reći bez njegova, njezina, njihova sina. Također, premda se u razgovornom stilu pojavljuje, u visoko normiranim stilovima nije ispravno kazati: „Dajem knjigu njegovom, njezinom, njihovom bratu“, već se mora kazati: „Dajem knjigu njegovu, njezinu, njihovu bratu.“ Katkad se postavlja pitanje što je bolje reći njezin ili njen? U visoko normiranim stilovima hrvatskog standardnog jezika valja reći njezin, dok se u drugim prigodama može rabiti njen.

Ovaj bol ili ova bol?

Je li njihova bol veća od našega bola? To ne možemo znati jer nema mjere za bol, ali možemo pitati je li bol imenica ženskog ili muškoga roda? Svaki bi spol rado pridao obilježje suprotnoga roda toj grdoj riječi pa bi žene rekle da je muškoga, a muškarci da je ženskoga roda. Povjesni nam podatci daju ujednačenu sliku, imenica bol približno se jednakoj javlja i u muškome i u ženskome rodu. To potvrđuju i etimologički rječnici. U suvremenim rječnicima valja istaknuti razdiobu gdje razlikuju imenicu bol muškoga roda za fizičku bol, a bol ženskoga roda za duševnu bol. Vidimo da je imenica bol jedna od onih neuhvatljivih, onih koje se ne mogu jednoznačno odrediti. Ona može biti i ženskoga i muškoga roda. Dakle, bol boli, odnosno bol bola. Poslušamo li oko sebe čut ćemo da netko ne može izdržati od boli, ali i da je

netko drugi noć proveo u velikim bolovima. I što nam na kraju preostaje? Biti saoran u zdravlju i bolesti i moliti se Bogu da nas sačuva od svake boli, odnosno od svakoga bola.

Dobrodošlica

Kako pravilno izreći dobrodošlicu, točnije kako to ispravno napisati, *dobrodošli* kao jednu ili *dobro došli* kao dvije riječi? Pregleđavajući internetske stranice lijepo je vidjeti da nam razne tvrtke koje reklamiraju svoje proizvode zaželete dobrodošlicu. No, često je ona napisana kao jedna riječ *dobrodošli*. Neke od stranica na Internetu, pogotovo stranice poznatih svjetskih marki, nastaju kao prijevodi engleskih ili njemačkih internetskih stranica. Ugledajući se pri prevođenju na te jezike gdje se piše kao jedna riječ *welcome* ili *willkommen* i na našim su mrežnim stranicama osvanule takve želje dobrodošlice, *dobrodošli* napisano kao jedna riječ. Je li to ispravno? Hrvatski jezik razlikuje pridjev *dobrodošao*, *dobrodošla*, *dobrodošlo* i u množini *dobrodošli*, *dobrodošle* i *dobrodošla* od pozdravne formule koja se sastoji od priloga *dobro* i glagolskog pridjeva radnog *došao*, *došli* i upravo se time nekomu izriče dobrodošlica: „*Dobro došli*“, na što se može odgovoriti: „*Još bolje vas našli*.“ Pisana tako odvojeno između riječi dobro i došli možemo ubaciti i zamjenicu u dativu koja izriče prisnost s onime kojemu je dobrodošlica upućena. Primjerice: „*Dobro mi došli*“ ili „*Dobro nam došli*.“ Kad je netko rado viđen u našoj kući reći ćemo mu: „*Vi ste uvijek dobrodošli u ovoj kući*.“, a to ćemo mu izreći pridjevom *dobrodošli* koji pišemo kao jednu riječ. Dakle, kada je riječ o pridjevu, npr. *doborodošao gost* ili *dobrodošli gosti* pišemo ga kao jednu riječ *dobrodošao*, *dobrodošli*, a kada je riječ o dijelu pozdrava izreći ćemo to kao dvije riječi: „*Dobro došli u našu školu*.“ ☺ ■

Jezične savjete priredila
Antonela Vlaho, prof.

"Prozor Stjepanovog Doma
Priča gotski san;
Modri tamjan i aroma
Puni sveti stan.
Stanac kamen, hrabri Toma
Erded, Bakač ban,
Heroj sisačkoga sloma
Sja ko onaj dan.
U katedralu, kad su teške noći,
Na Banov grob zna neka žena doći
S teškim križem cijele jedne nacije,
A kip joj veli: Majko, audiant reges:
Regnum regno non praescribit leges,
I dok je srca, bit će i Kroacijel!" (1910.)

Stota obljetnica smrti Antuna Gustava Matoša

ova divna pjesma, jedna od najljepših ikada napisanih o Hrvatskoj, u kojoj je naša Domovina personificirana kao majka, a hrvatski narod kao njezina djeca, manifest je života i rada po mnogima najvećeg hrvatskog modernog pjesnika, ako ne i pjesnika uopće. Antun Gustav Matoš, svevremenski lik boema, skitnice i romantičnog ljubavnika Hrvatske, umro je 17. ožujka 1914. prije točno stotinu godina, ne doživjevši krah hrvatske državotvorne ideje u poraću Prvoga svjetskog rata, kada je ulaskom u Jugoslaviju prvi puta u hrvatskoj povijesti nestalo hrvatske nacionalne posebnosti, potvrđene brojnim povijesnim dokumentima od Branimirova pisma preko Pacte Convente do Pragmatične sankcije.

Ovaj "Srijemac rodom, Bunjevac podrijetlom, a Zagrepčanin odgojem", kako je sam o sebi često govorio, rođen je 13. lipnja 1873. u selu Tovarnik u zapadnom Srijemu, u blizini Vukovara. Prijatelji su ga kroz život znali zvati Petko Trinaestić, jer je rođen na petak 13., na blagdan sv. Antuna Padovanskog po kojemu je dobio

ime. Navodno je pri porodu babica rekla njegovoj majci: „Ovaj vaš mali bit će veliki čovjek, njegovo ime će se mnogo spominjati, ali – mnogo će i trpjeti“. Već s nepune dvije godine njegov otac, austrougarski činovnik, dobiva premještaj u Zagreb pa tako Matoš odrasta u glavnome gradu svih Hrvata i postaje purger u pravome smislu te riječi. U Zagrebu i o Zagrebu napisao je neke od svojih najljepših pjesama, u taj se grad uvijek rado vraćao sa svih svojih lutanja, a u njemu je i mlad, s nepunih 41 godinu i ispustio dušu. Matoš je živio na Gornjem Gradu i bio učenik Gornjograd-

kao niti jednog drugog grada Monarhije, sve dok te godine konačno nije pomilovan i oslobođen optužbe za dezterstvo, te se trajno i zauvijek vraća u Domovinu.

Nažalost, zločudni karcinom grla, tada neizlječiva bolest dobivena vjerovatno od godina intenzivnog pušenja cigareta, stajala je našega velikoga pjesnika života, u bolnici Sv. Duha u Zagrebu 17. ožujka 1914. Iza sebe je ostavio bogat, no svejedno premalen opus za takvog nadarenog pjesnika, "hrvatskog pjesnika i pjesnika Hrvatske".

U istančanom osjećaju za jezik i stil, melodioznost hrvatskoga jezika, u poveziva-

ske gimnazije, koja i danas postoji, a zanimljivo je da je dva puta polazio sedmi razred zbog nedovoljne ocjene iz hrvatskoga jezika, iako je već tada bio na glasu kao nadaren pisac i pjesnik. Nakon završene gimnazije odlazi u Beč studirati veterinu na Vojnom fakultetu (Theresianumu), no ubrzo gubi stipendiju zbog jednog nepoloženog kolokvija te odustaje od studija iz finansijskih razloga.

Matoš o sebi

„Poslaše me u Beč na veterinu, da postanem pasji dentista, konjski specijalist, kravlji ge-burchelfer i pileći bakteriolog, ali ja svirah sa Suchyjem, Ugom Schamsom, današnjim kapelnikom, čitah luckastog Hoffmanna, izgubih vladinu potporu i dodoh u Zagreb s dugom kosom i veltšmercom na nesuđenom svom utilitarnom veterinarskom licu.“

Godine 1893. odlazi na vojni rok, no ubrzo dezertira iz nepoznatih razloga te do 1908. živi u Beogradu (u dva navrata), Ženevi i Parizu. Do 1908. nije mogao slobodno kročiti ulicama voljenog Zagreba,

nju subjektivnog, intimnoga s objektivnim i općim i u posebno uspješnom ostvarenju modernog izraza najveća je snaga Matoševe umjetnosti.

Matoš o hrvatskom jeziku

„...Vjerujte, da ga neće naučiti do groba: tako je bogat i težak. – Jer i jezik je produkt naše zemlje kao mi, kao savski šljunak ili bjelolist i pjenišnik hrvatske Alpe. Hrvatski jezik je proizvod odnošaja Hrvata prema Hrvatskoj, prama prirodi, prama polju, gori, šumi i zraku, prama našim cvjetićima i našim planetima što ,kolo vode‘ kod Preradovića, i zato naš jezik ima sve posebne boje, zvukove, oblike i osobine naše zemlje; buran kao senjska bura, mekan kao dvojnice, zanijet kao procvjetala grana ružmarina, tužan kao kraška pustolina, veselo kao tambura i dubok kao mrak naših šuma i tragika našeg mora. Samo lijepa naša domovina moguće stvoriti ljepotu divnog našeg jezika, divotu naših riječi krasnih kao naši otoci, ,lijepi vrti morem plivajući:“
pripremila: Monika Filipović, prof.

In Italia

c' sono tante feste

Natale (25 dicembre)

Il Natale celebra la nascita di Gesù. Si festeggia in famiglia. Le canzoni di Natale si cantano durante tutto il periodo natalizio. Tu scendi dalle stelle è la canzone natalizia italiana più tipica. Gli italiani mangiano cibi tradizionali: il tacchino, il cappone; tra il dolci, il panettone e il pandoro. Il panettone è un dolce di origine milanese, il pandoro invece è veronese.

San Silvestro (31 dicembre)

Il Capodanno o la notte di San Silvestro, si festeggia il 31 dicembre. Si fa festa con gli amici a casa o nei ristoranti. I giovani aspettano l'arrivo dell'anno nuovo sulle piazze. A mezzanotte tutti bevono lo spumante e brindano all'anno nuovo. Si mangiano, tra le altre specialità il cotechino con le lenticchie: quante più ne mangi, tanto più ricco sarai.

L'Epifania (6 gennaio)

Con l'Epifania, finiscono le feste del Natale. I Tre Re Magi portano regali (oro, incenso e mirra) a Gesù Bambino e la Befana, una strega simpatica e buona, porta ai bambini, regali o carboni. Un detto dice: Con L'Epifania tutte le feste vanno via.

Il Carnevale

È una festa mobile, si festeggia con sfilate e balli mascherati. Sono famosi il Carnevale di Venezia e di Viareggio. Anche in questo caso c'è un detto che caratterizza la festa: A Carnevale ogni scherzo vale.

La Pasqua

È pure una festa mobile, si celebra in primavera e ricorda la resurrezione di Cristo. Gli italiani mangiano l'agnello arrosto e la

Colomba, dolce tipico italiano a forma di colomba. Per la Pasqua si colorano le uova o si regalano uova di cioccolato.

Ognissanti (1 novembre)

Il 1° novembre è la festa di tutti i Santi, il 2 novembre è il giorno di Tutti i Morti, si portano i fiori sulle tombe nei cimiteri.

Zdravka Jurić, 4. a

Ich liebe Berlin

Berlin ist die Hauptstadt der Bundesrepublik Deutschland. Berlin ist auf der Spree und Havel im Nordosten von Deutschland. Eine der in Deutschland 16 Bundesländer, von allen Seiten von der Provinz Brandenburg umgeben. Neben den Flüssen Spree und Havel befinden sich im Stadtgebiet kleinere Fließgewässer so-

wie zahlreiche Seen und Wälder. Vor dem Zweiten Weltkrieg hatte eine Bevölkerung von 4,5 Millionen, und während des Kalten Krieges, der 1949. bis im Jahr 1990. wurde in Ost-Berlin und West-Berlin geteilt. Jetzt hat Berlin etwa 3,4 Millionen Einwohner.

Tourismus

Berlin ist eines der meistbesuchten Zentren des nationalen und internationalen Städte-tourismus. Im Jahr 2012 wurden etwa 24,9 Millionen Übernachtungen in Berliner Beherbergungsbetrieben gezählt. Dies stellt im Vergleich zum Jahr 2001 (11,3 Millionen Übernachtungen von 4,9 Millionen Gästen) eine Verdopplung der Zahlen dar. Hinzu kommen jährlich mehr als 100 Millionen Tagesbesucher.

Die Berliner Hotellandschaft bestand im Juni 2012 aus 781 Unterkünften mit einer Bettenkapazität von rund 125.000. Die Verweildauer der Hotelgäste beträgt im Durchschnitt 2,2 Tage. Internationale Gäste machen etwa 40 Prozent der Besucherzahlen aus. Hierbei liegen Besucher aus Großbritannien, Italien, den Niederlanden, Spanien und den Vereinigten Staaten von Amerika in der Spitzengruppe. Hauptanziehungspunkte sind Architektur, historische Stätten, Museen, Festivals, Einkaufsmöglichkeiten, Nachtleben sowie Großveranstaltungen, die jährlich mehrere hunderttausend Besucher zählen.

Sehenswürdigkeiten

Berlin hat so viele Sehenswürdigkeiten und meistens reicht die Zeit nicht aus, um sich alles Interessante an Kultur- und Freizeitangeboten in der Hauptstadt anzusehen. Was muss man also unbedingt gesehen haben? Ganz einfach: Die Berliner Wahrzeichen und kulturellen Angebote, die wirklich einzigartig sind und es sind:

Brandenburger Tor - obwohl das Brandenburger Tor auf eine gut 200-jährige Geschichte zurückblicken kann, ist es als Symbol fest mit der Teilung und Wiedervereinigung Deutschlands verbunden. Heutzutage werden vor dieser historischen Kulisse gerne große Events veranstaltet, darunter offizielle Staatsfeiern, gratis Konzerte und Silvesterparties.

Fernsehturm - es ist eines der bekanntesten Wahrzeichen der Stadt und mit 368 Metern das höchste Bauwerk Deutschlands! Ein Aufzug bringt die Besucher nach oben. In der sich drehenden

Panoramaetage kann man Berlin im 360° Winkel sehen.

Reichstag - beherbergt den mit 1.200 m² größten Plenarsaal in Europa! Den besten Blick auf den Plenarsaal aber auch auf Berlin an sich bietet die gläserne Besucherkuppel. Außerdem befindet sich in der Kuppel auch eine Daueraustellung über die wechselvolle Geschichte des Reichstags.

Museumsinsel - es ist das größte Universalmuseum der Welt! Denn Altes und Neues Museum, Bode-Museum, Pergamonmuseum und die Alte Nationalgalerie locken hier zusammengebündelt mit solch kulturellen Schätzen wie der Büste der Nofretete oder dem 2.000 Jahre alte Pergamon-Altar.

Potsdamer Platz - auf dem ehemaligen öden Grenzgebiet geht es heute sehr lebendig zu: Das architektonisch beeindruckende Sony-Center, diverse Kinos, ein Musical-Theater und die Potsdamer Platz Arkaden sorgen bei Berlinern und Touristen für Unterhaltung und sind Pflicht-Sehenswürdigkeiten. ▀

Andelka Ćubela, 2. a

First contact

That day was the first contact we made,
Since then I'm hiding in the shade.

You're hair, so beautiful and long,
My feelings for you are very strong.

You're eyes are shining like a pearl,
Damn you're hot girl.

With my first lotion,
I looked at you're proportion.

Tony i Leno

Your smile

The thrill I got that night,
Can't compare to your's smile's light.

Because you're smile shines,
Now my poem rhymes.

I can't get enough of you're smiles,
Cause that is the only thing my heart desires.

Tony i Luka

Touch

I love you so much,
Every day I miss your touch.

My love for you is so strong,
When I'm without you, I just feel wrong.

I wouldn't mind doing trough such pain,
Just to see your smile on pouring rain.

You don't realise what I would do for you,
I just hope you would do the same too.

I don't feel good when you're not around me,
But when you are, I feel so free.

Tony i Josip

Just a woman

I really love you, but you don't care,
Cause I had another afere.

That women was so hot,
She is the only love I've got.

I gave you my heart, you threw it away,
Because of that, I won't see another day.

Faze

Come close to me, I'm losing my mind...
My hand is shaking, can you please make it stop...

Hold me, grab me, I really don't want to Do any harm...

My views of the world (reality) are twisting (I think) I'm 'bout to do something bad... I'm starting to growl like an angry wolf With wish to spill some blood...

I'm losing myself again,
Please save me from this faze that I got...

Boris Šunjić, 4. a

Saviour (best friend)

I love the way you make me smile.
I love it 'cos you try and try.
Thank you for that and don't you dare to Think I will ignore that.
I just need some more time to fix my Broken heart.
I don't know how will I pay you back,
Maybe with that big honest smile that Will come from my heart?
So I love you my friend, please Don't forget that.

Boris Šunjić, 4. a

TIME TO PLAY PAGE

1 - Riddle: I am the beginning of the end, the end of every place. I am the beginning of eternity, the end of time and space. What am I?

(Answer: The Letter E.)

2 - Riddle: What word doesn't belong in this group? That, hat, what, mat, cat, sat, pat, or chat?

(Answer: What. It's pronounced differently; all of the others rhyme.)

3 - Riddle: It smells like blue paint, pours like green paint, and it looks like a red truck. What is it?

(Answer: Red paint. All paint smells and pours the same. It is the same color as the red truck.)

4 - Riddle: I am a nice word composed of five letters, but the Romans would call me a numbers. What am I?

(Answer: Civil (C, I, V, and L are all roman numerals).)

5 - Riddle: When you do not know what I am, then I am something. But when you know what I am, then I am nothing. What am I?

(Answer: A Riddle.)

I ove godine Pčelica sricanja (Spelling Bee) doletjela u Mostar

Zlatanu 9. mjesto na državnom natjecanju

Regionalno natjecanje u sricanju na engleskom jeziku, popularnog naziva Pčelica sricanja (Spelling Bee), održano je 25. ožujka 2014. u Američkom kutku Mostar. Na natjecanju su sudjelovala 32 učenika iz 16 srednjih škola Mostara, Jablanice, Širokog Brijega, Čitluka, Kupresa i Posušja, a sudac je bio Khanh Nguyen iz američkog Veleposlanstva Bosne i Hercegovine. Našu školu su predstavljali učenici 2. a Zlatan Kohnić i Antonio Pranjić, koji su ostvarili odlične rezultate. Naime, Zlatan je osvojio 2. mjesto, a Antonio 14. Prvo mjesto osvojio je Domagoj Bošnjak, Gimnazija Široki Brijeg, a treće mjesto Michelle Jenny Radić, Srednja medicinska škola Mostar.

Ponosni na svog Zlatana uputili smo se na 3. bh. državno natjecanje "Spelling Bee" u Sarajevo, na kojem je on osvojio 9.

mjesto, dok je pobedu odnijela zadržavajućim nastupom Tuzlanka Zerina Pašić. Kako bi natjecanje bilo još zabavnije gosti u show programu bili su mlada break dancing grupa Fresh i stand-up komičar Marko Puljiz, koji su svojim iznimno dobrim nastupima uspjeli opustiti sudionike i zabaviti brojnu publiku koja je došla podržati svoje favorite. Ne želimo propustiti priliku zahvaliti domaćinima za odlične programe i smještaj koji su bili organizirani za učenike i nastavnike te za nova iskustva i znanja koja smo stekli tijekom tog vikenda.

Inače, projekt Spelling Bee 2014. počeo je sa 4.000 učenika u 121 školi diljem BiH koji su se natjecali u svojim učionicama u veljači ove godine. Broj škola koje su se ove godine uključile u ovaj projekt povećao se na impresivnih 43%. Isti tip natjecanja

Prof. Jelena Bubaš, Zlatan Kohnić i Antonio Pranjić na natjecanju u Sarajevu

održava se i diljem Amerike jer engleski jezik nema dosljednih pravila pisanja riječi. Većina riječi se u velikoj mjeri razlikuje od samog izgovora iste riječi, što spomenuto natjecanje čini još zanimljivijim i zahtjevnijim. ■

CROSSWORD:

ACROSS:

1. Eve's garden
5. Within
9. Excavate
12. Farm tower
13. Decorator's advice
14. Epoch
15. Strolled
17. Science rm.
18. Bestow
19. National bird
21. Teeter-totters
23. Devourer
26. Negative word
27. Casino city
28. Medicinal amount
32. Make sorrowful
34. Woeful cry
35. Actor _____ Allen
36. Deserve
38. Baltimore team
43. Holiday song
45. Odor
46. Caspian _____
48. Exaggerate
50. Holds
51. Continually
53. Drone
54. Drop heavily
55. Shore bird

DOWN:

1. Some curves
2. Keaton or Sawyer
3. Avoid capture
4. Forbidden items (hyph.)
5. Exist
6. Most insignificant
7. Bright thought
8. Evade
9. Removed
10. Pension plan (abbr.)
11. Chatter
16. Nasal sound
20. Cooking fat
22. Grief
24. Compass dir.
25. Director _____ Howard
28. Water barrier
29. Bullfight cheer
30. Ironic remark
31. China's locale
32. Mister
33. Wrong
35. Ohio port
37. Walk heavily
39. Group of eight
40. Take off
41. Come in
42. Ship's rear
44. Track shape
46. Quiet!
47. Water, to Jacques
49. Congressman (abbr.)

pripremila: Jelena Bubaš, prof.

There are literally thousands of recipes for cocktails and mixed drinks, but there are a select few that are universal to the entire drinking public. You can find these classic cocktails being made in almost any bar or lounge anywhere in the world. If you're an aspiring bartender (professional or at home), this is also a good list to begin memorizing because they include many of the most asked for martinis, highballs, lowballs, shooters and tropical drinks. Also keep in mind that there are often many variations of the same drink, so you may not get the same drink everywhere you go, but hopefully it's relatively close. I get the question all the time: "There's this drink I had at such and such club, it was blue and included vodka, lime juice and something else. I want to make it at home but I don't know the recipe." You're in luck (most of the time) because it's likely that the bartender mixed up a cocktail that is relatively common. To help in your search I've categorized all of the cocktails on the site in a variety of ways so that you can search by name or ingredient. If you still can't find what you're looking for email me or post on the forum. It's likely someone out there knows the drink you're looking for.

Martinis & Other Up Drinks

The Martini is the classic of classic cocktails, but there are many variations of the dry drink that, although not technically

Martinis, are often referred to as such. To be technical about it these drinks are neat drinks, served in a cocktail, or martini, glass, but popular culture has deemed them all to be martinis. At any rate, these include some of the most popular up drinks, a few classics and a few more modern creations born out of the cocktail resurgence of the last few decades.

When you're looking for a tall glass of liquor with a lot of flavor, you'll often be offered one of these mixed drinks. Most of them are very easy to remember and the majority of bartenders will know how to make a good one. The best part about knowing your highballs is that you'll be able to find these drinks in almost any type of bar you walk into, from a swanky cocktail lounge to a sports pub and even a dive bar. Because there is more liquid and ice in highballs they are meant to be sipped slowly and enjoyed over a long period of time. Highballs are perfect with a meal or anytime you want a "watered down" drink.

Some of the best-known drinks are lowballs, or those served on the rocks without the high volume mixers you find in highballs. Lowballs are mixed drinks that are mostly made of a mix of distilled spirits which are either shaken and strained over ice or built in the glass and stirred. You'll find these drinks are more alcoholic than highballs, but as the ice melts they are diluted to a perfect mixture. A few of these

cocktails are also commonly shaken then strained into a cocktail glass for a neat, up alternative.

Many tropical cocktails first became popular in the 1920's and 30's and are as famous today as they were then. It was during that time that Ernest Hemingway helped bring the Daiquiri out of the obscurity of Havana bars and Don the Beachcomber and Trader Vic opened up their first tiki bars which were to become great hits. Rum is the dominant spirit of most tropical cocktails, but tequila and vodka are also found in some of the favorites. Tropical cocktails typically have a mix of sweet and sour flavors and include almost any fruit you could think of.

Hot Cocktails

As the winter winds begin to blow the tastes of many drinkers change and the chilled cocktails just won't do. Thank goodness there are plenty of hot cocktails that can warm you up from the inside out. Almost any liquor can be added to coffee for a warm, spiked cup of java, and the list of "cafe" cocktails is almost endless. If coffee is not your cup of tea (so to speak) there are some other, much more classic, hot cocktails that might fit your tastes. Drinks like the Hot Buttered Rum, Hot Toddy and Tom and Jerry have long been favorite warm drinks and are requirements of many family's holiday traditions.

Shooters - ah, the infamous shooters. What started with a shot of whiskey or tequila for a quick jolt of "reality" or to cure whatever might ail you has transformed into a long list of short shooters that come in any color and flavor possible. Bartenders have pulled out all the obscure liqueurs lying dormant in the wells to create many of these fun party drinks that are meant to get you buzzed really quick. Surprisingly, many shooters taste really good (while many are absolutely dreadful), it's just a shame that there's not enough time to enjoy the flavor combinations.

Cocktails by Flavor - are you looking for a cocktail with a specific flavor in it? Whether you seek pineapple, apple, chocolate or coffee flavored cocktails, you will find a variety of cocktail options with a specific flavor in these lists.

Holiday Cocktails - there is a cocktail for almost every season and every reason. These drinks, in particular, are ideal for the various holidays and special occasions that occur throughout the year. ■

pripremila: Marijana Sopta, prof.

Odličan nastup naših odbojkašica

Sportska sekcija naše škole, na čelu s profesorom tjelesnog Branimirovom Filipovićem, bila je uistinu aktivna u ovoj školskoj godini. Vrijedno su se pripremali za sva sportska natjecanja, a najveći uspjeh postigli su u ženskoj odbojci. Naime, djevojke su odličnom igrom uspjele doći do finala i osvojiti odlično drugo mjesto. To je bio povod našem razgovoru s prof. Filipovićem.

Jeste li očekivali medalju na turniru?

- Da, očekivali smo to jer smo naporno radili i zasluženo došli do medalje.

Jeste li imali dovoljno vremena za treninge?

- Zahvaljujući kolegama profesorima koji su nam izlazili u susret imali smo dovoljno vremena.

Mislite li da su cure mogle više i bolje?

- Uvijek može više i bolje, ali treba biti zadovoljan jer 2. mjesto je sasvim dovoljno.

Jeste li zadovoljni nastupom?

Prezadovoljan, cure su dale sve od sebe.

Očekujete li bolje rezultate dogodine?

- Iako nam iduće školske godine odlazi dosta učenica, nadamo se ponovno dobrim rezultatima. ▀

Razgovarao: Tomislav Zlomislić, 3. c

Vježbanjem do zdravlja

Naravno da većina vježba u fitness centru kako bi istopila suvišne kilograme i dovela se u red, međutim tjelovježba sa sobom nosi dobrobiti koje prelaze fizički izgled. Vježbanje je početak i kraj svake priče o zdravom životu zbog mnogih blagotvornih učinaka na naše tijelo i zdravlje. Za početak, redovitim vježbanjem podiže se razina imuniteta, što automatski smanjuje dužinu i težinu bolesti. Vježbanjem se lakše oslobađamo stresa jer podiže razine serotonina, dopamina i endorfina, hormona koji se bore sa stresom, ujedno smanjujući simptome anksioznosti i depresije, što znači da ima blagotvoran učinak i na psihičko zdravlje. Koristi za mozak tu ne prestaju jer je dokazano da redovitim vježbanjem lako i brže učimo i pamtimo, bolje se koncentriramo i kvalitetnije obavljamo svoj posao. Što se tiče fizičkog zdravlja, vježbanje utječe na regulaciju probavnog sustava i rad srca, čini zglobove jačim i manje podložnim ozljedama, a kako je dobro za kosti, koordinaciju i ravnotežu, čini starenje lakšim i podnošljivijim. ▀

Dario Čakarić, 3. c

Ubrzo kreće nogometno ludio

Svjetsko prvenstvo u nogometu koje se održava u Brazilu je 20. izdanje svjetskog nogometnog prvenstva, a igrat će se od 12. lipnja do 13. srpnja 2014. FIFA je 7. ožujka 2003. objavila da će se, po prvi put nakon prvenstva u Argentini 1978., u skladu s politikom FIFA-e da se pravo na organizaciju prvenstava rotira među konfederacijama koje čine FIFA-u, prvenstvo održati u Južnoj Americi. Konačna odluka o domaćinu donesena je 30. listopada 2007. Ovo je drugi put da je Brazil domaćin svjetskog nogometnog prvenstva, nakon 1950. godine. Kvalifikacijama su pristupile 203 reprezentacije koje se bore za 31 mjesto na završnici prvenstva. Utakmice prvenstva igrat će na 12 stadiona u isto toliko gradova. FIFA je 31. svibnja 2009. objavila popis 12 gradova u kojima će se održati prvenstvo. Odbijeni su Belem, Campo Grande, Florianópolis, Goiania i Rio Branco. Šest stadiona se sagradilo posebno za Svjetsko prvenstvo, s tim da je Estadio Nacional u Brasiliji potpuno srušen da bi se mogao ponovno sagraditi.

Nogometna reprezentacija Bosne i Hercegovine plasirala se također na Svjetsko nogometno prvenstvo u Brazilu. Ovaj plasman je povijesni uspjeh bh. reprezentacije jer je ovo prvi put da je BiH na jednom velikom natjecanju. BiH je zauzela prvo mjesto u Skupini G ispred Grčke koja je bila favorit te skupine. Desetci tisuća navijača BiH, popularni kao BH Fanaticos, nadaju se dobrom rezultatu svojih ljubimaca. ▀

Dario Čakarić i Krešimir Sesar, 3. c

Otok vulkanskog podrijetla

Santorini

jedan od najljepših grčkih otoka

Grčka, zemlja drevnih bogova, prirodnih ljepota i bogate povijesti, darovala nam je i svoje brojne otoke. Na stotine njih razasutih od Jonskog do Egejskog mora svake godine privlači milijune turista, a najprivlačniji među njima svakako su oni iz skupine Ciklada (Kyklades) - Ios, Mykonos, Naxos i Santorini.

Ime dobio po crkvi sv. Irene

Santorini, poznat kao i Thira, smješten je u južnom Egejskom moru, 200 km jugoistočno od grčkog kopna te pripada skupini

Ciklada. Otok, koji je praktički kaldera, današnji izgled duguje erupciji vulkana. Otok je mjesto jedne od najvećih zabilježenih erupcija u ljudskoj povijesti, tzv. minojske erupcije. Ta se erupcija dogodila približno 1600. pr. Kr. kada je na Kreti cvjetala minojska civilizacija. Druge legende pak govore da je na području današnjeg Santorinija bila možda čak i drevna (ali nikad dokazana) Atlantida. Kako opisuje starogrčki filozof Platon, Atlantida je uništena i potopljena te neki vjeruju kako je Atlantida izbrisala upravo ova vulkanska erupcija.

Santoriniju su ime dali u 13. stoljeću po crkvi svete Irene. Prije toga otok je bio poznat pod imenima Kallíste (najljepši), Strongýle (okrugli) i Thera. Cijelo otoče Cikladi dio su metamorfognog kompleksa zvanog Cikladski masiv. Kompleks se formirao tijekom miocena, a faza je završila tijekom alpske orogeneze prije 60 milijuna godina.

Čuvena vina

Otok je vulkanskog podrijetla, a smješten je na mjestu gdje se Afrička ploča podvla-

či pod Euroazijsku. Unutarnji dio otoka je kaldera čiji vrhovi iznad vode dosežu visinu i do 300 metara. Iako bi trebao imati sredozemnu klimu kao ostali dio Europe smješten na Sredozemlju ili na njegovim rubnim morima, otok Santorini zajedno s otokom Anafijem, prema Köppenovoj klasifikaciji, ima pustinjsku klimu. Duga vladavina Mlečana ostavila je trag u arhitekturi i religiji, tako da na otocima postoji velika zajednica grkokatolika, osobito na otocima Sirosu i Tinosu. Nakon pada otoka pod otomansku vlast, Cikladi su i dalje zadržali neku vrstu autonomije i razvijali se neovisno o većem dijelu matice zemlje. Danas su otoci jedna od najvažnijih turističkih destinacija Grčke, zbog čega imaju porast broja stanovnika. Hoteli su uglavnom smješteni na istočnoj strani otoka, u Kamariju, dok je na zapadnoj strani, na 300 m visokoj litici, gradić Thira koji očarava svjetski poznatim plavo-bijelim izgledom i veličanstvenim pogledom. Tu je i slikovito selo Oia, okarakterizirano kao najljepše turističko selo na svijetu. Glavni grad otoka Santorinija je Firá. Santorini je poznat i po svojim nadaleko čuvenim vinima. ▀

Marija Vučić, Matea Zelenika
i Doris Filjak, 2. a

Hercegovačko-neretvanska županija jedna od najuzbudljivijih neistraženih turističkih destinacija u jugoistočnoj Europi

Vjerski turizam u Hercegovini

Religija je bila i ostala dio društvenog sustava tradicionalnog svijeta pa otuda i tumačenje da sve dok postoje i najmanji oblici ovog sustava tradicionalnog svijeta, logično je očekivati da će svoju prisutnost opravdati i religija. Religijski oblik turizma se uglavnom ostvaruje kroz hodočašća. Hodočašća su poznata svim religijama. Ona su izraz čovjeka koji traži Boga na mjestima gdje se Bog posebno objavljava, gdje je darivao ljudima mogućnost da lakše osjeti njegovu nazočnost ili kod posebno nadarenih osoba koje su svojim darovima postajale posebnim znakom Božje nazočnosti. Bosna i Hercegovina je zahvaljujući svojoj bogatoj povijesti već stoljećima mjesto susreta i suživota različitih naroda, što je doprinjelo stvaranju jedinstvenog prostora u kojem zajednički žive različite religije. Upravo su ta burna prošlost i događanja kroz minula stoljeća i na području Hercegovačko-neretvanske županije dovela do stvaranja ambijenta u kojem različite religije egzistiraju, prožimaju se i nadopunjaju. Međureligioznost u ovoj županiji je bogatstvo, a to bogatstvo svake godine privlači sve veći broj turista. Na malom području i pored malog broja stanovnika slavenskog podrijetla koji govore isti jezik srele su se tri mediteranske civilizacije zapadne Europe u formi katolicizma, pravoslavlja i islama. Kada su Židovi prognani iz Španjolske i Portugala krajem 15. stoljeća Turci su im ponudili azil te je

otada i četvrta kulturna komponenta u Bosni i Hercegovini. Usprkos svim ljudskim, međureligijskim i međuetničkim iskušenjima i konfliktima, drugačiji kulturni sustavi nasljeđivani generacijama upravo su bili ti koji su stvorili ovakvu Bosnu i Hercegovinu u kojoj je narod održao urođenu svijest i ponos, bez obzira na vjeru ili etničku pripadnost.

Hercegovačko-neretvanska županija nalazila se na raskriju različitih civilizacija od kojih je svaka u gradove utkala dio svoje posebnosti. Te posebnosti su dovele do razvoja vjerskog turizma. Iz šarolike lepeze vrsta turizma odlučili smo izdvojiti i predstaviti vjerski turizam ove županije. U užurbanoj svakodnevici sve više žudimo za odmorom i mirom. Fizički odmor često potražimo na nekoj od sunčanih plaži, šećući prirodom, ali sve češće zaboravljamo naš osnovni pokretač, a to je unutarnji mir.

Međugorje

Ovaj svijet je prepun tajni i mnoga mjesta bude stoljećima jednaku znatiželju u ljudskoj glavi. U nizu prirodnih fenomena, čudnih pojava, kojima obiluje zemaljski planet, moramo izdvojiti i posebnu pažnju pokloniti Međugorju. Ovo mjesto je jedno od najpoznatijih rimokatoličkih svetišta na svijetu. Do 24. lipnja 1981. godine Međugorje je živjelo kao i ostala sela ovoga kraja - ljudi su obrađivali zemlju, sadili

duhan i lozu, proizvodili vino i uzgajali povrće da bi priskrbili za skromni život svojih obitelji. Godine 1981., kada su počela Gospina ukazanja, život župe se promijenio. Gospa je, naime, osim šestero vidjelaca, odabrala cijelu župu i hodočasnike za svoje svjedoke i suradnike. To je posebno očitano u poruci koju im je uputila rekaši: «Ja sam ovu župu na poseban način odabrala i želim je voditi.» Župna crkva sv. Jakova danas je žarište i središte sakramentalnog i molitvenog života ne samo župljana nego i hodočasnika. Mjesto prvih Gospinih ukazanja, nekoliko stotina metara iznad bijakovičkog zaseoka Podbrdo, danas se naziva Brdo Ukazanja. Križevac je brdo iznad Međugorja (520 m) na kojem su župljani još 15. ožujka 1934. godine podigli 8,56 m visok armiranobetonski križ na kojem stoji: «Isusu Kristu, Otkupitelju ljudskog roda, u znak svoje vjere, ljubavi i nade, u spomen 1900. godišnjice Muke Isusove.»

Manastir Žitomislić

Bosna i Hercegovina je ukrašena mnogim objektima religijskog i kulturnog značaja vjernika pravoslavne vjeroispovijedi koji predstavljaju prave narodne svetinje. U selu Žitomisliću, između Počitelja i Bune, nepunih 20 kilometara južno od Mostara, na lijevoj obali Neretve, nalazi se istoimeni manastir posvećen Blagovještenju Presvete Bogorodice. Manastir potječe iz 15. stoljeća,

Žitomislić danas pohode brojni vjernici, ali i turisti.

Blagaj

Samo 12 km od Mostara, na rijeci Buni, nalazi se Blagaj, oaza mira i prirodne harmonije, srednjovjekovni grad Humske države iz koje je polovinom 15. stoljeća nastala današnja Hercegovina. Uz Međugorje, Blagaj sa svojom derviškom tekijom predstavlja jednu od vodećih odredišta vjerskog turizma, kao i turizma uopće. Na ploči postavljenoj na ulazu u tekiju zapisano je kako je objekt sagrađen u 15. stoljeću. Ovdje su svoj dom našli derviši, a derviši upravo sebe smatraju najizvornijim vjernicima. Najznačajniji sakralni objekt u Blagaju predstavlja Tekija i musafirhana s turbetom, koja i po svom sakralnom i po svom graditeljskom i umjetničkom značaju cijelom naselju daje dodatno značenje regionalnog vjerskog središta. Godine 1851. tekija se obnavlja u takozvanom turskom baroku i taj izgled je sačuvala do danas, a podigao ju je u baroknom stilu Omer-paša Latas. Tekija je otvorena za posjetitelje tijekom cijele godine i jedan je od najrelevantnijih primjera sakralno-rezidencijalne islamske kulture Bosne i Hercegovine.

Sinagoga - Templi

Vrlo malo spomenika materijalne kulture koji su neposredno vezani za postojanje

židovske zajednice u Bosni i Hercegovini je do danas ostalo sačuvano. Ova činjenica se odnosi naročito na tzv. nepokretna dobra u koja spadaju židovski hramovi i grobljanske cjeline. U Mostaru je još 1889. godine postojala sinagoga, ali se zbog malog kapaciteta prostora i naraslih potreba Židova Mostara ukazala potreba za izgradnjom većeg objekta. Tako je izgrađena sinagoga – Templ koja je u Drugom svjetskom ratu djelomično porušena, a 1952. Jevrejska općina Mostar sinagogu poklanja gradu Mostaru. Od tada se u prostoru templja nalazi Lutkarsko pozorište.

Možda ne biste očekivali toliko od jedne ovako male županije, ali Hercegovačko-neretvanska županija je jedna od najuzbudljivijih neistraženih turističkih destinacija u jugoistočnoj Europi. ▀

Tanja Ćavar, prof.

Važno je što jedemo i kako jedemo

Pravilno uživanje u hrani

Pripremiti i jesti hranu ne smije biti tek usputna aktivnost našeg života, jer što ćemo i kako jesti, određuje stanje zdravlja ne samo nas, našeg duha i tijela nego i naše okoline. Ako jedemo lošu hranu, ona će imati loš utjecaj na naš duh te je stoga potrebno promijeniti stav prema hrani.

Redoviti obroci

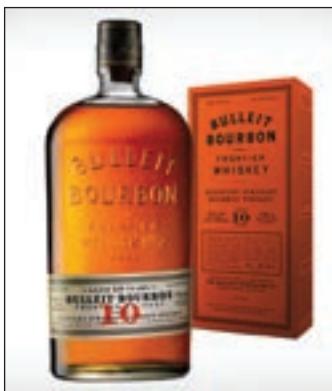
Najbolji obrok je onaj koji u sebi sadrži svih šest okusa, a to su: slano, kiselo, slatko, ljuto, gorko i trpko. Nažalost danas se uglavnom jede samo slatka, kisela i slana hrana pa stoga hranu treba uravnovežiti tako da sadrži i ostale okuse, na primjer: gorko u zelenom lišću povrća (špinat, salata, prokulica i sl.), ljuto kroz razne začine (limunov sok, vino, ocat, balzamični ocat i sl.) i trpko kroz konzumiranje graha, graška, leće i sl. Hrana se ne sastoji samo od namirnica koje kuhar koristi, on u hranu treba da unosi sebe, svoje misli i osjećaje. Dobro kuhanje nije stvar brzine ili sporosti, hrana se treba kuhati upravo onoliko joj je potrebno da bude gotova - ni manje ni više. Važno je isto tako imati poštovanja prema svakoj namirnici i prema prirodi koja nam ih daje. Zato se jelo nikada ne smije bacati, dajte hranu nekome komе je potrebna, rado je dijelite s drugima. Imati pun hladnjak namirnica ponekad nije znak obilja nego neznanja. Iako je hladnjak od velike pomoći pri čuvanju namirnica, mnogo je bolje nabavljati ih svježe, naročito onda kada su lako dostupne. Svježe povrće i voće u sebi sadrže vrijedne iskre života koje se raznim metodama čuvanja mogu ugasiti. Kada se namirnice kupuju, treba provjeriti njihovo podrijetlo te moguću oznaku zdrave ili ekološki čiste hrane. Važno je dakle što jedemo, ali je možda važnije kako to činimo, kako

jedemo. Današnji brzi tempo života udaljio nas je od pravilnog i prirodnog načina konzumiranja hrane. Pri objedovanju iz hrane treba izvući najviše, kako dobrobiti, tako i zadovoljstva. Danas se u mnogim našim krajevima održao dobri stari običaj zahvaljivanja prije jela. To može biti molitva, trenutak unutarnje tištine ili samo usmjerivanje pozornosti prema onomu što slijedi, tako važnoj aktivnosti kao što je uzimanje hrane. Treba jesti u zračnom, dobro osvjetljenom prostoru u kojem se osjećate ugodno. Tijekom jela razgovor i misli trebaju biti pozitivni. Ukoliko želimo u potpunosti uživati u hrani, nemojmo zanemariti njezin izgled. Sve je jako važno: kako je hrana poslužena, njezin raspored na tanjuru, njezin izgled, odnos boja i druge male, ali značajne stvari (cvijet na stolu, svijeća). U prirodi postoje razna pravila i ritmovi. Živjeti u skladu s njima znači činiti određene stvari u određeno vrijeme. Kao što je noć najbolje vrijeme za spavanje, tako postoji i najbolje vrijeme za obroke - uzimanje hrane. Doručak bi trebao biti između 7 i 9 sati, ručak između 12 i 14 sati, večera između 19 i 20 sati. Važno je biti redovit u obrocima. Treba izbjegavati brze međuobroke jer oni razbijaju prirodni ritam i opterećuju probavni sustav. Mnogi jedu stojeći, za vrijeme vožnje, šetnje, dok leže u krevetu i te loše navike treba razbiti, a usvojiti one dobre, kad god se jede, bez obzira je li to veliki ili mali obrok, uvijek treba sjesti. Najbolje je sjesti upravo za stol. Kada jedete, ne činite ništa drugo, ne čitajte novine, ne gledajte TV, ne rješavajte križaljke ili ne razgovarajte na mobitel. Svu pozornost treba usmjeriti na hranu.

Jedimo kad smo gladni

Ukoliko za stolom razgovarate s drugim osobama, govorite smirenim tonom o isto tako smirenim i pozitivnim temama. Nikada ne pričajte punih usta, pričekajte da vaš zalogaj ode u želudac. To nije samo pravilo dobrog ponašanja, to je i umijeće pravilnog jedenja. Nema apsolutno loše i dobre hrane, nego samo hrane koja je dobra ili loša za pojedinog čovjeka. U životnom ciklusu svake osobe, njegovu razvoju, stasanju i odrastanju hrana igra važnu i nezamjenjivu ulogu. Njezina kvaliteta i sve vezano uz nju mogu odlučivati o bolesti ili zdravlju, kraćem ili dužem životnom vijeku i o mnogo čemu još. Osim redovite ishrane, važna je i količina. Ona je određena našim pojedinačnim potrebama. Jedno od najboljih mjerila za određivanje potrebne količine hrane je ispuniti 2/3 želuca, a 1/3 ostaviti praznu za probavu. Kako ne biste pretjerali u uzimanju hrane, valja se držati pravila - jedimo kad smo gladni. Prilikom prvog posluživanja hranom uzmite onoliko hrane koliko bi stalo u vaše dvije pune šake. U određenom trenutku tijekom obroka potreba za hranom je zadovoljena, ali mi često nastavljamo jesti i dalje iz navike ili iz želje da ispraznimo tanjur. Tako u stvari pojedemo više nego što naše tijelo treba. Neposredni učinak nakon toga je osjećaj prepunjenošti, a dugoročno to dovodi do neizbjježnih problema s tjelesnom težinom. Većina ljudi danas jede prebrzo, pritisnuti tempom i načinom života tako da hranu ne žvaču dovoljno i ubacuju je u želudac kao u kantu za smeće. Na taj način hrana nije dobro pripremljena za probavu, a o uživanju u hrani da i ne govorimo. Nije dobro jesti ni presporo jer svako zadržavanje za stolom duže od 30-40 minuta opteretit će naš probavni sustav. Ako ste se najeli, nemojte žuriti, pričekajte 5-10 minuta i odmorite se stojeći ili ako imate uvjeta legnite na bok, međutim nemojte spavati. Nakon tog kratkog odmora dobro je prošetati pola sata. Ovakav postupak doprinijet će potpunoj i djelotvornoj probavi. Postoji stara kineska izreka: "Jest i jesti, velika je razlika." Uživajte u hrani zbog hrane! ■

pripremio: Vlado Jurić, stručni nastavnik

Što treba probati od pića kod pojedinih naroda

Francuska: Šampanjac

Šampanjac je pjenušavo vino koje se proizvodi u francuskoj pokrajini Champagni te je taj naziv rezerviran samo za pjenušće koji dolaze iz te pokrajine. Najpoznatiji je Dom Perignon.

SAD: Bourbon

Bourbon je najpoznatija vrsta viskija u Americi, a destilira se najviše u okrugu Bourbon, u američkoj državi Kentucky. Proizvodi se od mješavine žitarica u kojima je udio kukuruza najmanje 51%. Dobiveni destilat ima 40% alkohola.

Meksiko: Tequila

Tequila je jako alkoholno piće koje potječe iz okolice Tequile, grada u meksičkoj državi Jalisco. Pravi se od biljke agave, a sadrži obično 35-55% alkohola. Proces starenja mijenja boju tequile - što je starija, boja je tamnija, a ponekad se neovisno o starosti dodaje karamel kako bi boja bila tamnija.

Brazil: Caipirinha

To je piće koje voli cijeli svijet, a dobiva se od alkoholnog pića Cachaca, žutog šećera i limete. Cachaca je alkoholni napitak koji se kao i rum dobiva od šećerne trske.

Irska: Guinness

Guinness je zaštitni znak tamnog piva s karakteristično slatkim okusom koje se izvorno proizvodi u irskom glavnom gradu Dublinu. Kada ste u irskom pubu, naručite pintu-kriglu (0,57 l) Guinnessa i 119 i pol sekundi promatrajte stvaranje pjene (toliko vremena treba da se natoči čaša pinta).

Španjolska: Sangria

Iako u prijevodu Sangria znači krv, to je samo zbog njezine jake crvene boje koja podsjeća na krv. Osnova ovog pića je dobro i kvalitetno vino te raznvo narezano voće (naranča, limun, jabuka, breskva, dinja, grožđe, mango), neki zaslađivač (med, šećer, šećerni sirup) i mala količina nekog žestokog pića (liker amaretto i sl.).

Portugal: Porto

Porto je vrsta desertnog vina iz istoimenog portugalskoga grada. Sličan je dalmatinskom Prošeku.

Škotska: Scotch-whisky

Proizvodi se od ječma, a u hrvastovim bačvama se čuva 12 i više godina zbog fermentacije. Škotski viski se generalno destilira dva, a poneki i tri puta. Jako je skup i cijenjen.

Austrija: Snaps

To je piće nalik na Brandy-destitlat s velikim postotkom alkohola (40-60%). Proizvodi se od raznog fermentiranog voća kao npr. grožđe, jabuke, kupine, maline i sl.

Kanada: Caesar

Piće koje se priprema od votke, ljutog umaka Clamanta, celera, worcestera, limete i papra (podsjeća na koktel Bloody Mary). Osmišljeno je prigodom otvaranja jednog talijanskog restorana, a nije puno omiljeno van Kanade.

pripremio: Vlado Jurić,
stručni nastavnik

Čokolada je poslastica koja se dobiva miješanjem kakaove mase s većom ili manjom količinom šećera. Najčešće na tržište dolazi u obliku pločica. Ime potječe iz vremena kada se čokolada više pila kao napitak iz riječi *Xocóatl* ili *chocolatl*, od čega se dalje proširila po drugim indoeuropskim jezicima pa je ušla u engleski kao *chocolate*, njemački *Schokolade*, francuski *chocolat*. Čokolada se, zbog svoje osnovne arome, rabi uglavnom za pripremu slastica. No okus gorke čokolade dobro se slaže i sa slanim jelima. Male količine čokolade mogu se dodati umaku za mesna ili ribljia jela, osobito u kombinaciji s lukom, češnjakom, rajčicama i začinima. Kako biste smanjili gorkost jela, kockicu tamne čokolade dodajte u ragu od mesa ili divljači. Sigurna sam da na samu pomisao čokolade većini rastu zazubice, zato smo vam pripremili nekoliko ukusnih, zanimljivih i brzih slastica od čokolade. Ukušno je, probajte, nadam se da će vam se svidjeti.

Slatki kutak

FERRERO TOPLA ČOKOLADA

Sastojci

200 ml nezaslađenog biljnog vrhnja za šlag
200 ml mlijeka
50 g mlječeće čokolade
50 g čokolade s lješnjacima
1 velika žlica nutele ili slično
1/2 vrećice pudinga od čokolade

Priprema

Vrhnje i mlijeko zakipiti, maknuti s vatre i umutiti puding koji ste prije toga izmiješali s malo mlijeka, zatim dodati čokoladu i miješati dok se ne otopi i sve malo zgusne, opet maknuti s vatre i umiješati nutelu. Ako vam se čini gusto, dodajte još malo mlijeka.

ČOKO KUGLICE

Sastojci

1 dcl slatkog vrhnja
350 g čokolade u prahu
100 g mljevenih oraha ili lješnjaka
2 žlice ruma
čokoladne mrvice

Priprema

Zagrijati vrhnje za kuhanje, samo da provrije pa maknuti s vatre. Dodati sve ostale sastojke, dobro izmiješati sve skupa i ostaviti da se hlađi. Od hladne smjese praviti kuglice i uvaljati ih u čokoladne mrvice pa ih stavljati u papirnate košarice. Osim u čoko mrvice kuglice možete uvaljati i u mljevene orahe, lješnjake, mrvice u boji, bilo što po vašem izboru. Mali savjet: smjesu dobro ohladite, po potrebi je čak stavite u zamrzivač jer će biti puno lakše raditi kuglice!

MOUSSE OD ČOKOLADE

Sastojci

170 g čokolade
80 g mlijeka
1 žumance
4 bjelanca
80 g šećera

Priprema

Čokoladu i mlijeko zajedno rastopite na pari pa ohladite. U ohlađeno dodati žumance. Posebno izmiksati bjelanca. Kad su napolna tučeni, dodati malo po malo šećer i dobro izmiksati. Zatim lagano umiješati u čokoladnu smjesu. Staviti u čaše ili posudice i hladiti nekoliko sati.

pripremila: Binela Turkić, 2. c

ANKETA

Top 5 aplikacija koje koriste naši učenici:

1. Facebook
2. Viber
3. Instagram
4. YouTube
5. WhatsApp

Svijet mobilnih aplikacija

U prošlom izdanju Stuška pisali smo o pametnim telefonima, ali ne i o aplikacijama koje ih zapravo čine pametnima. Jeste li se ikad zapitali što je zapravo App.

Aplikacija ili app (engl. Application software) računalni je program dizajniran za pomoći korisnicima da bi izvršavali jedan ili više određenih zadataka. Primjeri uključuju poslovne programe, računske programe, uredske suite, grafičke programe, medija izvođače. Mobilne aplikacije su aplikacijske programske podrške za pametne telefone, tablet računala i druge mobilne uređaje. Prvobitno su služile za brzu provjeru elektroničke pošte, ali je njihova velika potražnja dovila do proširenja i na druga područjima kao što su na primjer navigacijski uređaji, igrice za mobitele, gledanje videosadržaja ili pretraživanje interneta. Mobilne aplikacije mogu rabiti korisnici tzv. pametnih mobitela kao primjerice iPhone, BlackBerry uređaji i drugi android mobiteli. Na svom mobilnom marketu možemo potražiti aplikacije koje ćemo koristiti da se zabavimo, organiziramo, povežemo i ostanemo u tijeku s događajima i najboljim informacijama. Što nam sve omogućuju mobilne aplikacije teško je nabrojati jer danas postoje tisuće aplikacija gotovo za sve što nam padne na pamet. Ono po čemu ih razlikujemo je da za neke treba izdvojiti novac, dok su druge dostupne besplatno. Glavne prednosti aplikacija su: brzina, dostupnost informacija i reklamiranje. Najpopularnije besplatne aplikacije su:

Facebook

Najveća svjetska društvena mreža o kojoj smo već pisali u jednom od prošlih brojeva.

Instagram

Snimite fotografiju, uljepšajte je i možete je uploadati. Instagram je usluga koju koriste milijuni ljudi kako bi podijelili svoje "vizualne ljepote", a sama aplikacija je užitak za korištenje. Također se može koristiti za pregledavanje u trenutcima kada se ne osjećate baš raspoloženo.

Google prevoditelj

Pod pretpostavkom da ste online, Google Translate je super aplikacija za prevođenje teksta između više desetaka različitih jezika koji su vam na dohvat ruke. Najpopularniji od njih omogućuju vam da govorite u svoj uređaj i slušate prijevod. To je i znatno jeftinije nego instrukcije.

Wikipedia

Nevjerojatno je kako je velike svjetske enciklopedije, poput Britannice, s trona skinuo ovaj odlični kolaborativni projekt koji, vjerujem, većina nas redovito koristi. Od opcija nudi mogućnost spremanja članaka za kasnije čitanje, dijeljenja članaka, pretraživanja i slično. Super korisno!

Photoshop Express

Kultni Photoshop ima i svoju brzu mobilnu verziju koja nudi osnovne mogućnosti obrade fotografija (crop, rotate, flip, nešto filtera i efekata), posve dovoljno za prosječnoga korisnika. A ako vam to nije dovoljno, možete odabrat i app pakete: Adobe Effect Pack, Adobe Camera Pack i Adobe Border Pack.

YouTube

Na dohvat ruke su vam fail kompilacije, stari i novi glazbeni hitovi, kompletne epizode serija, filmovi i korisnički sadržaj svih vrsta.

Naravno, riječ je o službenoj YouTube aplikaciji koja će zasigurno dobro doći korisnicima.

Twitter

Twitter bez mobilne verzije na bilo kojoj platformi ne bi bio vrijedan spomena, naročito danas kad su pametni telefoni centar našega svijeta. Twitter je ipak visoko na ljestvici aplikacija koje morate imati na svome uređaju.

Viber

Viber povezuje cijeli svijet. Jednostavno i besplatno. Više od 200 milijuna osoba koje koriste Viber besplatno šalje poruke, obavlja pozive te šalje fotografije i videoporuke širom svijeta putem bežičnih ili 3G mreža. Viber je dostupan na mnogim pametnim telefonima i platformama. Viber je kompatibilan i optimiziran za uporabu na tabletima s operacijskim sustavom Android. Viber koristi vaš telefonski broj kao ID. Aplikacija se sinkronizira s popisom kontakata na mobitelu i automatski otkriva koji kontakti koriste Viber.

WhatsApp

WhatsApp je popularna aplikacija za besplatno dopisivanje. Preko ove aplikacije može se slati slika, video ili zvuk. WhatsApp podržava direktno i grupno dopisivanje. Računi su postavljeni pomoću broja telefona.

Find My iPhone

Za paranoidne duše (ili one nesretne koje su izgubile svoj uređaj), Find My iPhone je aplikacija koju morate imati. Možete postaviti besplatan račun i pronaći svoj uređaj u roku od sekunde. ■

Tony Šumanović, 1. a

Broj 20 | svibanj 2014.

Đumbir – hrana i lijek

Đumbir je trajna gomoljasta biljka iz porodice ljljana poznata po svome korijenju. Đumbir se koristi već tisućama godina kao lijek, začin, hrana i sredstvo za uljepšavanje. Ova biljka je podrijetlom iz Kine, ali sada se uzgaja u mnogim zemljama, uključujući Aziju, Indiju, Afriku i Karipske otoke. Đumbir je vrlo popularan u kuhinji zbog svog posebnog ljutkastog okusa, što je upravo zasluga eteričnih ulja koja sadrži korijen đumbira. On je dostupan u

sirovom obliku, u prahu, ušećeren ili ukiseđen, u obliku sirupa ili tinkture u trgovinama zdrave hrane i supermarketima. **Ovaj nevjerojatan začin ima brojne dobrobiti za zdravje.** Đumbir je karminativ (ublažava želučane tegobe i nadutost) i zbog toga se može koristiti za želučane probleme, stimulira sekreciju mukusa i na takav način ublažava kašalj i olakšava bol u grlu. Brojna istraživanja potvrđuju da đumbir olakšava mučninu, posebice morsku bolest, jutarnju mučninu, mučninu izazvanu kretanjem i mučninu uslijed kemoterapije i posjeduje antibakterijska, antiglavicična i antitoksična svojstva i zbog toga se koristi kao prevencija protivgripe i prehlade.

Također je antihistamin i zbog toga se koristi kod alergija, ima antiupalna svojstva, zbog kojih se koristi kod liječenja reumatoidnog artritisa, osteoartritisa i drugih bolesti mišićnokoštanog i vezivnog tkiva. Kemijski sastojci koji sadrži đumbir

su korisni u sprječavanju procesa biosinteze prostaglandina, koji je odgovoran za nastanak upale. Njegov korijen se pokazao visoko efektivnim lijekom protiv artritisa. Rezultati liječenja s đumbirom premašuju rezultate liječenja konvencionalnim lijekovima. Đumbir sadrži posebne enzime koji su odgovorni za katalizu proteina u hrani i na takav način pomažu probavi i sprječavaju grčeve. Drevni Grci su nakon većeg obroka često jeli đumbir da bi olakšali proces varenja. Zahvaljujući tome da đumbir potiče sekreciju mukusa, on sprječava nastanak čira – oštećenja sluznice želuca. Potvrđeno je da smanjuje razinu kolesterolja i sprječava nastanak krvnih ugrušaka te da se koristi za liječenje želučanih bolesti poput dispepsije i kolika. U zemljama trećeg svijeta đumbir se koristi za liječenje dijareje. ▀

Vlado Ćubela, 1. a

Svrab – sve rjeđa zarazna bolest

Nedavno se na području Mostara pojavila zarazna bolest svrab koja je kod ljudi izazvala strah jer nisu znali što je to i kako se prenosi budući da je ova zarazna bolest sve rjeđa.

Svrabac (*Sarcoptes scabiei*), šugarac, je zapravo vrsta malenih, 0,2-0,5 mm dugih nametničkih grinja (*Acarina*) nevidljivih golim okom koji se nalaze u kućnoj prašini. Simptomi svraba su sljedeći: dijete osjeća svrbež osobito noću. Ako ima manje od 2 godine, prištići se obično nalaze na trbuhi, u preponama, pod pazuhom, na dlanovima i tabanima. Ako je dijete veće, lezije se najčešće nalaze između prstiju i oko zglobova ruke.

Sićušne biserne i sivkaste mjehuriće stvaraju ženke svrapca. One kopaju kanaliće pod kožom u koje polažu jajačca (dva do tri dnevno). Larve sazrijevaju za dva do tri tjedna. Kasnije se javljuju crvenasti mjehurići ispunjeni gnojem (pustule) koji izazivaju svrbež. Grebući se, dijete stvara kraste i ranice koje se inficiraju pa podsjećaju na impetigo. Liječnik će vam propisati antiskabioznu otopinu (benzilbenzoat) u obliku losiona ili kreme. Namažite nakon kupanja kožu cijelog tijela vašega djeteta (osim glave). Ako dijete ima manje od 2 godine otopina ne bi trebala ostati na koži duže od 12 sati. Iako su paraziti uništeni, svrbež može potrajati još dva tjedna. Vi i cijela vaša obitelj također se trebate istodobno liječiti jer ste možda zaraženi iako to ne znate. Tijekom liječenja perite na 60 °C svakodnevno odjeću i posteljinu i dezinficirajte ono što ne možete oprati (pokrivače i sl.). Dok ne bude izliječeno, dijete ne smije u školu, jer je svrab prenosiv. ▀

Tony Šumanović, 1. a

Ovisnost o igrama smatra se kao oblik ovisnosti koju označava pretjerano korištenje računala i videoigara. Ovisnost o računalnim igrama novi je porok koji nam je u posljednjih desetak godina donijela moderna tehnologija. Ovisnost o virtualnom svijetu, naizgled privlačnijem i zabavnijem od stvarnog, za razliku od drugih ovisnosti najviše pogoda najmlađe. Ova ovisnost se često naziva i „ovisnost novoga doba“. Smatra se da mladi tjedno

Ovisnost o igrama

provedu oko 23 sata na računalu. Sve više tinejdžera postaje ovisno o videoigrama, računalima, internetu. U vrijeme kada je računalo postalo nezaobilazni dio kućnog inventara,igranje videoigara s prijateljima je prihvaćen način socijalizacije u školskoj dobi, a računalne igraonice otvorene su u svakom kvartu. Ova ovisnost često prolazi neprimjećena. Uskraćivanjem korištenja računala ovisniku uzrokuje cijeli niz zastrašujućih simptoma koji ponekad dovode do agresivnih ispada, a ponekad pak vode u depresiju i osjećaj praznine. Neke zemlje, kao na primjer Južna Koreja, reagirale su na opasnost od računalne ovisnosti otvaranjem centara za terapiju. Kineska vlada je osnovala nekoliko klinika za liječenje pacijenata u kojima se liječe ovisnici o online igrama, internetu i računalima. ■

Ivan Ćavar, 1. c

Kada djeca rađaju djecu

U posljednjih nekoliko godina stalno se vrte iste teme u svim medijima - maloljetničke trudnoće, pobačaji, razne spolne bolesti, alkoholizam, droga i druge pomalo zastrašujuće stvari. U izvješću UNFPA maloljetničko majčinstvo proglašeno je globalnim problemom, a u zemljama u razvoju svake godine se porodi 7,3 milijuna djevojčica mlađih od 18 godina. Kakvo je stanje

Zanimljiva je činjenica da broj maloljetničkih trudnoća i dalje raste usprkos modernizaciji i eri internetske pismenosti

u Bosni i Hercegovini? U 2008. godini u BiH je rođeno 2045 beba čije su majke bile stare između 15 i 19 godina te je rođeno 6 beba čije su majke imale od 12 do 14 godina. Istraživanja koja su obavljena u razdoblju 2011.-2012. godine pokazuju da je osam od 1000 djevojaka u dobi od 15 do 19 godina rodilo. Najmlađa majka u BiH ima 12 godina. Zapanjujuće, zar ne? Anketa koja je provedena na internetu pokazala je da je prosječna dob stupanja u spolne odnose 17 godina. U susjednoj nam Hrvatskoj u škole je uvedena spolna edukacija, hoće li se to uesti i u naše škole? To ne znamo, ali znamo da je stanje definitivno izmaklo kontroli i da se treba nešto poduzeti.

Važno je napomenuti da ostali poroci također imaju utjecaja na ovo, kao na primjer alkohol. Najniža dobna granica maloljetnika prijavljenih u Zavod za alkoholizam je 14 godina. Ovdje svakako treba spomenuti i niz drugih posljedica kod stupanja u spolne odnose bez određene edukacije. Mnogo je prenosivih spolnih bolesti koje nam mogu uništiti život, a najpoznatije su nam AIDS, hepatitis i sifilis.

Da bi se situacija imalo popravila, stručnjaci naglašavaju važnost i utjecaj roditelja u cijelom ovom problemu. Predlažu da roditelji svoju djecu savjetuju te da se ne suzdržavaju u odgovaranju na dječja pitanja jer im neodgovaranjem samo odmažu. ■

Mateja Miličević, 2. c

Povijest ukrašavanja tijela

tetovaža. Prvi nepobitni dokaz je ledena mumija s očuvanim tetovažama zvana „OTZI“, pronađena u Alpama između Austrije i Italije i stara oko 5400 godina. Poslijepone slijedi niz mladih ledenih mumija pronađenih u grobnicama ruskih stepa, zatim egipatske tetovirane mumije i opis grčkih, rimskih i egipatskih kraljica. Početak tetoviranja je nemoguće odrediti jer se neovisno razvijao i u svakom najzabačenijem kutku planeta. Svaki spomen tetoviranja kao označavanje visokog društvenog ranga, plemstva ili raznih dostignuća sustavno je ispuštan i zataškavan, što za rezultat ima i

današnje zablude o tetoviranju. Tradicionalno tetoviranje je djeljivo u više skupina: plemičke tetovaže, identifikacijske tetovaže, tetovaže kao oznaka postignuća, terapijsko tetoviranje, obredno tetoviranje, dekorativno tetoviranje i kazneno tetoviranje. Nabrojane vrste tradicionalnog tetoviranja su uz manje varijacije u samoj tehnici ostale nepromijenjene kroz povijest. Skoro sve tradicionalne tetovaže su u pravilu crne, tetovirane bojama na bazi čade koja je u raznim rastvorima unošena u kožu pomoću jedne ili više igala. Motivi su u pravilu apstrakti ornamenti ili ornamentalne životinske i biljne forme izražene crtama i popunjene plohami. Igle su se uvodile pod kožu direktno rukom ili montirane na drveni nosač po kojem se ritmički udaralo drugim štapom. Neke od ovih tradicija preživjele su i do danas na mjestima zaštićenim od naleta imperijalizma i globalizacije - Novi Zeland, sjeverna Afrika i mnogi pacifički otoci. ■

Tamara Kovačević, 1. c

Potresne priče iz stvarnog života

13 godina jede samo tjesteninu

Georgi Readman (18) iz Velike Britanije prvi put je probala kinesku tjesteninu i postala prava ovisnica o njoj. Njezina mama priznaje kako godišnje kupi oko 30.000 vrećica gotovih rezanaca. Georgin se organizam toliko naviknuo na tu namjernicu da čim pojede nešto drugo, odmah počne povraćati i ima jake grčeve u želudcu. „Svaki dan za ručak pojedem dvije vrećice kuhanе tjestenine, a prije sam je čak jela i sirovu“, ispričala je Georgi. Ona je potpuno neuhranjena i ima samo 44 kilograma, a liječnici upozoravaju da joj je zdravstveno stanje sličnije osobi koja ima 80 godina nego tipičnom tinejdžeru te da će Georgi imati ozbiljnih problema u budućnosti ako ne promjeni način prehrane.

Zivot u pogrešnoj obitelji

Anja i Irina su 17. prosinca 1998. u rodilištu ruskoga grada Čeljabinska odmah nakon rođenja zamijenjene i cijeli su život provele u pogrešnim obiteljima! Irina je rođena samo 15 minuta prije Anje i jedna od medicinskih sestara je slučajno zamijenila označke s njihovim imenima. Bebe su otišle kući s potpuno pogrešnim

mamama: Anja u obitelj Iskanderovs, a Irina u obitelj Beljevas. Istina je osvanula 12 godina kasnije kad su se Irinini roditelji odlučili razvesti. Tata Jurij je godinama tvrdio kako ona nije njegova kći te je sumnjao da ga je njegova supruga Julija prevarila s nekim. Prije razvoda tražio je da se uradi DNK analiza te je rezultat šokirao cijelu obitelj: Irina nije bila u krvnom srodstvu ni s mamom ni s tatom. Nakon nekoliko tjedana istraživanja otkriveno je kako je do zamjene stvarno došlo te kako njezina prava kći Anja živi u selu svega 30 minuta udaljenom od njihova mjesta. Unatoč jako čudnoj situaciji, cure su odlučile da ne žele napustiti obitelji u kojim sada žive.

Oči koje svijetle u mraku

Nonga Yousuija (12), dječaka iz Kine, otac je prvi put na pregled kod liječnika odveo njegov otac jer je bio zabrinut što njegov sin ima prilično neobične svjetleće plave oči. „Kad sam ga kao bebu odveo na pregled, rekli su mi da će s njegovim vidom biti sve u redu i da će njegove oči s godinama postati tamnije, kao što su uostalom kod većine Kineza. Međutim čekali smo godinama, ali njegove oči nikad nisu postale smeđe te još uvjek svijetle u mraku“, objasnio je zabrinuti otac. Dječak u mrklom mraku vidi jednako jasno kao i usred dana, a oči mu svijetle poput mačjih. Zbog neobične sposobnosti njegovi su ga sumještani počeli zvati Zvjezdano Dijete, a liječnici i stručnjaci za sada još uvjek nemaju odgovor na pitanje zašto Nong Yousui ima tako posebne oči. ■

pripremila: Mira Martina Pervan, 1. a

Najčudniji Guinnessovi rekordi

Najduži pseći jezik

Devetogodišnji pekinez Puggy ima jezik dug čak 11,3 cm.

Najduži krastavac

Najduži krastavac, koji je uzgajila Britanka Clare Pearce, iznosi 199,38 centimetara.

Najviši ljudi

Robert Wadlow (1918. - 1940.), visok 272 cm, najviši je čovjek u povijesti.

Zeng Jinlian (1964. - 1982.), visoka 249 cm, najviša je žena ikad.

Najviši Hrvat trenutačno je košarkaš Robert Rikić, visok 219 cm.

Najniža krava na svijetu

Swallow je visoka samo 86 centimetara, a živi s vlasnikom Martinom Ryderom na farmi Pike End u Sjevernom Yorkshireu, u Velikoj Britaniji.

Najveća kolekcija Štrumpfova

Britanac Stephen Parkes kao dijete je počeo sakupljati figurice Štrumpfova. Taj hobi je s vremenom postao opsesija te je do 2010. godine sakupio 1061 figuricu.

Najveći (najvjerojatnije i jedini) zrakoplov koji je pojeo jedan čovjek

Postoje razni rekordi koji su vezani za jelo ili brzo jedjenje nečega, ali rekord za najljudu i najnevjerljiviju stvar koju je netko ikada pojeo definitivno drži Michel Lotito (1950. - 2007). On je u biti bio sasvim normalan mladić (osim što je jeo stvari poput metala i stakla), a vjerojatno je i jedini čovjek na svijetu s ovom sposobnošću. On je oborio razne svjetske rekorde, ali je svakako najčudniji bio onaj kada je pojeo zrakoplov Cesnu 150! Za taj pothvat mu je bilo potrebno 2 godine (1978. - 1980.).

Guinnessova knjiga rekorda (eng: Guinness World Records) je godišnji pregled svjetskih rekorda, kako čovjekovih postignuća, tako i prirodnih fenomena. Prvi put ju je 1955. godine objavila pivarska tvrtka Guinness. Danas se objavljuje u više od stotinu zemalja diljem svijeta na više od 23 jezika.

Čudni rekordi

Amerikanka Leslie Tipton postavila je čudan rekord ušavši u kufer za samo 5,43 sekunde.

Najduže nokte na svijetu, duge čak 8,65 metara, ima Amerikanka Lee Redmond. Nokte je počela puštati 1979. godine, a mjerjenje je izvršeno u Madridu 2008. godine.

Tajlandanka Kanchana Ketkaew živjela je 33 dana u staklenoj prostoriji od 12 kvadratnih metara s 5320 škorpiona i za to vrijeme ubodena je 13 puta.

13 minuta i 42,5 sekunde u jednom dahu

Robert Foster drži rekord u držanju dah. Uspio je zadržati dah 13 minuta i 42,5 sekunde. Zanimljivo je da taj rekord nitko nije oborio još od 1959. godine.

pripremila: Ružica Boras, 1. a

Najbolje prvotravanske šale

Korijeni prvotravanskih šala do danas nisu potpuno razjašnjeni, međutim prema jednoj od vjerojatnijih teorija one se povezuju s prelaskom s Julijanskog kalendarja na Gregorijanski u 16. stoljeću kojim je Nova godina umjesto 1. travnja počinjala 1. siječnja. Kako u to vrijeme još nije bilo dnevnih novina, vijesti o promjeni sporo su se širile. Francuzi su stoga ljude koji su i dalje obilježavali Novu godinu 1. travnja ismijavali kao prvotravanske budale. S vremenom su i sve druge teme postale predmetom zafranciranje. Izdvojili smo neke od najboljih prvotravanskih šala.

Leteći pingvini

Britanski BBC je 1. travnja objavio navodnu snimku nastalu blizu Antarktike za serijal Miracles of Evolution, a na kojoj se vide adelijski pingvini kako lete. Video na YouTubeu bio je jedan od najgledanijih te godine, a voditelj Terry Jones, vjerojatno najpoznatiji kao jedan od Pythonovaca, objasnio je da su pingvini odlučili zimu provesti u tropskim šumama Južne Amerike na suncu umjesto da griju jedan drugog u polarnim uvjetima. Naravno, uskoro su objavili i video o nastanku specijalnih efekata uz pomoć kojih su simulirali let pingvina.

26-dnevni maraton

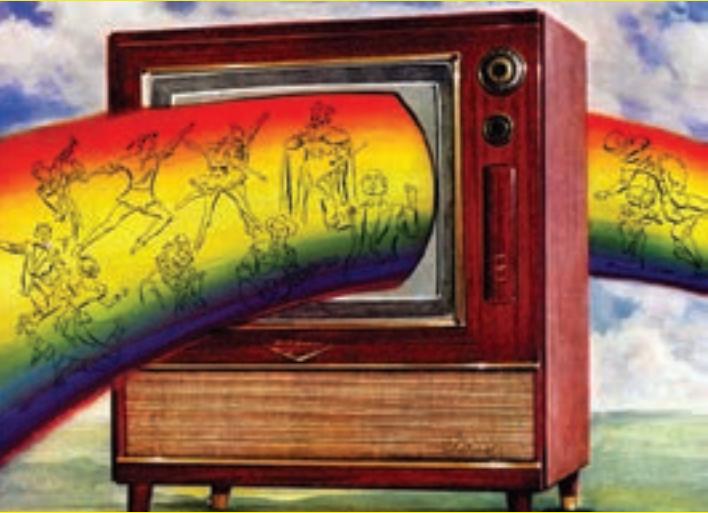
Izgubljen u prijevodu našao se maratonac Kimo Nakajimi, Japanac koji se prijavio za poznati londonski maraton, ali je zbog pogreške u prijevodu mislio da mora trčati 26 dana, a ne 26 milja (41 kilometar). Tako je barem 1. travnja 1981. objavljeno u novinama Daily Mail. Prema njihovim riječima, u vrijeme pisanja teksta Nakajimi se još uvijek nalazio negdje na engleskim cestama, još uvijek trčeći, odlučan završiti utrku. Mnogi su se ljudi javljali u redakciju i tvrdili da su ga vidjeli, ali ga nisu uspjeli zaustaviti. Pogreška u prijevodu pripisana je Timothyju Bryantu, direktoru koji je za novine izjavio: „Preveo sam pravila i poslao mu. Ali japanski učim tek dvije godine i napravio sam grešku. Čini se da on misli da mi i inače imamo tako duge maratone.“

Nema surfanja internetom u pijanom stanju

Magazin PC Computing objavio je 1. travnja 1994. godine tekst u kojem su tvrdili da Kongresom kola prijedlog zakona kojim bi se trebalo zabraniti surfanje internetom u pijanom stanju. Zakon je bio označen brojem 040194 (odnosno, 01. 04. 1994), a osoba za kontakt Lirpa Sloof (obrnuto od April Fools). U članku je također stajalo da će FBI prisluškivati telefonske linije svima koji pri stupanju internetu koriste alkohol. Vijest je izazvala toliko bijesnih poziva Kongresu da je ured senatora Edwarda Kennedyja izdao službeni demanti te glasine.

Lenjinove suze

I dok mediji barem jednom tjedno pišu o kipu Djevice Marije ili Isusa koji su proplakali ili o tostu ili prežvakanoj žvakačoj gumi s njihovim likovima, Talijani su odlučili unijeti malo duha u već sto puta prežvakanoj vijest. Naime, 1. travnja 1995. godine proširila se priča da se kip Lenjina u talijanskom gradu Cavriago pridružio žalosnim Marijama i Isusima i najednom pustio suze. Nije trebalo puno vremena proći dok se u selu počela skupljati gomila ljudi kako bi vidjela Lenjina koji na svom metalnom licu prosipa mliječne suze. Satima su znatiželjnici ondje stajali da bi ih na koncu razočarali priznanjem da se ipak radi o podvali.

Kako dobiti televiziju u boji?

Također jednu od legendarnih provala objavila je švedska televizija 1. travnja 1962. godine kad je program još bio emitiran u crno-bijeloj tehnici. Tog dana uživo se javio stručnjak za tehnologiju Kjell Stensson koji je gledateljima objasnio da sad sami mogu u svom domu, zahvaljujući napretku tehnologije, gledati program u boji. Sve što trebaju učiniti jest navući najlon čarapu preko ekrana televizora. Stensson je čak demonstrirao proces. Iako je na tisuće ljudi nasjelo na štos, televizija u boji u Švedskoj je krenula s emitiranjem 1. travnja 1970. godine. ■

pripremila: Blanka Kolenda, prof.

Facebook

Razgovaraju dvije bake.

- Udale je mi se unuka, akobogda!
- Ah lijepo, odakle je?
- Iz Facebooka, ne znam gdje to dođe, al' tako mi reče.

Ucjena

Ivica traži od djeda da mu da 500 kuna.

- Nemam, dijete drago.
- Daj mi novac ili ču baki reći da si na fejsu napisao da si udovac.

Njuh

Perica se hvali Jurici.

- Moj pas me njuhom osjeti na kilometar udaljenosti.
- Ha, što kažeš na to?
- Hmmmm.. Mislim da bi se stvarno trebao oprati.

Chuck Norris

Mene ni Chuck Norris ne može natjerati da učim.

Metar

Razgovaraju Marica i Jasmina.

Marica: 'Čujem da si pronašla novi posao.'

Ključ

Dvije plavuše su izgubile ključ automobila i pokušavaju ga otvoriti uz pomoć žice. Kaže jedna: Požuri, uskoro će pasti kiša, a krov auta je otvoren.

Izlazak

Mali Ivica se spremio da izađe u grad pa pita starog.

- Tata imaš li para?
- Imam, ne sekiraj se za mene.

Ime

Upoznaju se cura i dečko.

Ona: Čao, ja sam Jela.

On: Blago tebi, ja crkoh od gladi.

Mujo i Haso

Mujo: „Moj Haso, znaš li ti da su ženske nekada trčale za mnom?“

Haso: „A što je sada?“

Mujo: „Ne kradem više torbice.“

Profesorski biseri

Profesor: Ne bude li za 5, pišemo 4.

Profesorica: Njih tri odgovaraju od vas dvoje.

Profesorica: Što je on bio tamo, nešto radio, nešto išao?

Profesorica: Udaraš mi u veliki, mali mozak.

Profesorica: Vas dvije, obadvije.

Profesorica: Ako ne znaju, što znaju?

Profesor: Kad se more povuče, ljudi beru ribe.

Profesor: Ima li išta ljepše od upale mišića?

Profesorica: Sjedim i ja po autima i po tri sata.

Profesorica: Halo, mala crvena, gore u zadnjoj klupi, što se smiješ? Jesi li zato crvena? (učenik se nasmije) Nemoj se sad i ti smijati, bit ćeš isto Tito na Veležu, crven k'o paprika!

Profesorica: Vidi Mire, iz nje vragolići vire!

Pripremile: Ružica Boras, Inga Galić i Mira-Martina Pervan, 1. a

SREDNJA TURISTIČKO-UGOSTITELJSKA ŠKOLA
U MOSTARU

U povodu 15. svibnja, Dana škole i njezina 60. rođendana,

u p u č u j e m o

Zahvalnicu

*kao pismenu izjavu duboke zahvalnosti svim našim dragima suradnicima,
poslovnim prijateljima i sponzorima:*

Gospoda:

Jure Miličević
Fram-Ziral Mostar
Blago Krešić
Marica Bukvić
Slavo Bago
Vlado Leko
Miro Leko
Tomislav Raguž
Ivan Džidić
dr. Ivica Zadro
Ivica Vasilj
Josip Katić

Ivo Džeba
Tomislav Kraljević
Vinarija Crnjac-Zadro
Vinarija Čitluk
Dijana Gupta
Sportski savez grada Mostara
Andrija Kikaš
Hotel Ero
Studentski dom Mostar
Hotel Bevanda
Turistička zajednica HNZ-a
Radiotelevizija Oscar C

Svoju zahvalnost kao uzdarje izražavamo mišljу:

Poslije ovoga života ne ostaje ono što smo sakupili, nego ono što smo dali!

RAVNATELJ, NASTAVNIČKO VIJEĆE,
ŠKOLSKI ODBOR, DJELATNICI I UČENICI
Srednje turističko-ugostiteljske škole u Mostaru

3. C KUHARI

generacija 2013./2014.

Andro Čorić

Ante Krtalić

Arijan Buntić

Božana Vučina

Branka Zovko

Dario Čakarić

Domagoj Marić

Drago Baković

Goče Krstevski

Iva Korać

Ivan Miličević

Josip Radišić

Josipa Leko

Josipa Prusina

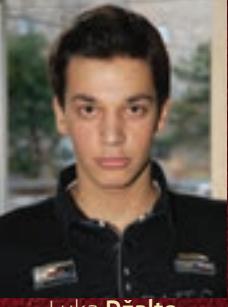
Josipa Raič

Krešimir Sesar

Lučija Golemac

Luka Đalto

Luka Golemac

Marjana Dujmović

Marino Miloš

Marko Bevanda

Marko Paštelek

Matea Abaz

Nikola Zadro

Nikola Zovko

Silvija Đinkić

Slavko Vučina

Tomica Matešković

Tomislav Zlomislić

Toni Banović

razrednica
Monika Filipović

4. a HOTELIJSKO-TURISTIČKI TEHNIČARI

generacija 2013./2014.

Ana Jurić

Anamarija Kunštek

Andrea Kikas

Andrijana Marić

Andjela Miličević

Anna-Mari Ezgeta

Anja Golo

Boris Šunjić

Dajana Jozic

Doris Bebek

Dragana Zovko

Gregorij Markota

Ines Martinović

Iva Marić

Ivana Batista

Josip Krtalić

Mara Brković

Marija Jurković

Marija Moro

Marko Tomić

Martina Kvesić

Martina Petrić

Martina Vidović

Matea Čurčin

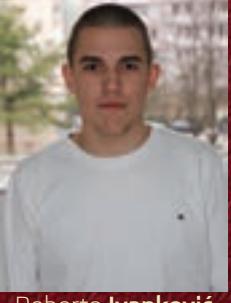
Matea Duno

Mateo Drinovac

Miro Stanić

Roberto Ivanković

Stefan Delić

Zdravka Jurić

razrednica
Adrija Bagarić